

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvenem nedelje in praznike.

Inserati: Prostor 1 m/m x 54 m/m za male oglase do 27 m/m višine 1 K, od 30 m/m višine dalje kupijski in uradni oglasi 1 m/m K 2—, notice, poslano, preklic, izjave in reklame 1 m/m K 3—, Poroke, zaroke 80 K. Zenitne ponudbe, vsaka beseda K 2—. Pri večjih naročilih popust.

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Upravništvo „Slov. Naroda“ in „Narodna Tiskarna“ Knafljeva ulica št. 5, prtljčno. — Telefon št. 304.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani in po pošti: v Jugoslaviji:

celoletno naprej plačan . . . . . K 300—	celoletno . . . . . K 480—
polletno . . . . . „ 150—	polletno . . . . . „ 240—
3 mesečno . . . . . „ 75—	3 mesečno . . . . . „ 120—
1 . . . . . „ 25—	1 . . . . . „ 40—

Pri morebitnem povzemanju se ima daljša naročnina doplačati. Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnini vedno po nakaznici. Na samo nismena naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knafljeva ulica št. 5, I. nadstropje
Telefon št. 34.

Dopise sprejema le podpisane in zadesno frankovane.
Rokopisov ne vrača.

Posamezna številka velja 120 K

Poština plačana v gotovini.

Socijalist-separatist?

Ali more socijalist biti separatist? Odgovarjam: Dokler je res socijalist in kolikor je socijalist, ne more biti.

Gospoda Prepeluh in Lončar sta stopila med vrste separatistov in sta s tem nehala biti socijalista. Kako to?

V Zagrebu imam priliko, dan na dan se sestajati s pisano družbo demokratov, radikalcev, socialistov, komunistov in frankovcev z raznimi niansami. Zadebatiramo: tvorijo se skupine, a končno vsi udarimo proti separatističnim frankovcem. Jasno, zakaj. Vsi drugi gledamo v bodočnost, oni v preteklost; vsi drugi gledamo na vsebine politične stvar, oni na prazno ime. Vsi drugi čutimo, da hodimo s časom, ko želimo ustvarjati večje jedinice in gledati dalje v svet, oni pa tičijo v omejenih provincijah. Vsi drugi smo za razvoj in napredek, oni se ogrevajo za to, kar je, kar pa je vredno, da izgine. Vsi drugi imamo socijalno mišljenje, oni ga nimajo.

Kdor bi opazoval te naše debate, bi brez vsake teorije — kakor gledalec v gledališču — mogel konstatirati: Socijalno mišljenje in separatizem se izključujeta.

Socijalizem je bil program za bodočnost. Socijalizem je proti konservativcem stavil v ospredje vrste ljudstva, dotle zanemarjene in prezirane, torej n o v svet; in pazil na to, kar je bilo, ampak na to, kar naj bo. Socijalizem je prestopal celo meje narodov in hotel združiti, kar je bilo ločeno s silno steno jezikovnih razlik in težke tiščetne zgodovine; bil je več ali manj internacionalen.

Gospoda Prepeluh in Lončar viditi sedaj le preteklost in to, kar je sedaj; stari svet skušata vzdržati, nov se jima zdi nemogoč. Ne upata prestopiti niti Sotle in Kolpe in bojita se celo razlike med »kaj« in »što«; nista niti jugoslovanska »internacionalca«.

Namesto življenja samega iščeta formule za življenje. Po formulah se pa težko živi. In še celo, če so formule sestavljene iz samih ulomkov. »Do tod in tod gre naše jugoslovanstvo, dalje na ne,« tako pravijo separatisti. Tako polovičarstvo ima blede lice jetičnega sloveka: na pol živi, na pol umira.

Kdor socijalno misli, ve, da je pravo realno življenje končno vedno v individualnih in v malih jedinicah. Zato mi demokrati hočemo, da se da popolna samouprava manjšim in najmanjšim formacijam (oblastim in občinam). Jaz razumem celo komuniste, ki snujejo javno življenje le na krajevne svete. Vsemu temu pa je nasproten princip velikih pokrajin, sestavljenih na osnovi politične zgodovine, imena in dialektov ali (če hočete) neznatno diferenciranih jezikov.

V to nesocialno smer sta zaslila tudi gg. Prepeluh in Lončar in sta s tem faktično v sebi ubila socijalizem. Za enkrat sta le separatista, a to je formalen in negativen princip, ki ne more trajno nadomeščati stvarnega in pozitivnega socijalističnega mišljenja. V kakšno mišljenje bosta krenila?

Naj mi ne zamerita gospoda teh besed! Pri njih vidim le zmoto; grešnik so drugi. Vrag sam običajno ne piše; on stoji prikrit v ozadju in samo dirigira . . .

Dr. Fr. Hešič.

Pismo iz Prage.

9. aprila 1921.

Poslednji teden je bila vsa naša politična javnost zaposlena z zunanjimi zadevami: s povratkom razkralja Karla v Budimpešto in zopetnim njegovim odhodom v Švicco. To je odmevalo tudi v seji poslanske zbornice 31. pr. m., ko je o habsburškem poskusu na Madžarskem govoril zunanji minister dr. Beneš v odgovor na interpelacijo dr. Hajna in tovarišev in na interpelacijo Nemcev o tajnem sporazumu naše republike s Francijo.

Tajnih pogodb vlada sploh ni sklepala in jih ne sklepa. Kar se tiče restavracije Habsburgov na Madžarskem, je obrazložil vsa stvar in naznanil diplomatske korake, ki jih je vlada storila kot primerne. Ugotovil je, da ni trenutne nevarnosti za vojno, ali vlada je pripravljena na vsako eventualnost in je v zvezi z zavezniškimi državami. Predlog nemških socijalnih demokratov, da bi se o izjavi dr. Beneša otvorila debata, je bil odklo-

njen po vseh čeških strankah brez razlike in po komunistih.

Poslanska zbornica se je razšla po tej seji na tritedenske posetnice in bo sklicana 21. ali najkasneje 26. t. m. Med tem pa bodo delovali zbornični odseki zlasti socijalno-politični in za zunanje posle. Razpravljalo se bo o prehranjevalnem načrtu in davčnih predlogih.

Poljedelski minister dr. Brdlik, ki je vodil ministristvo za prehrano, se je odpovedal nadaljnji upravi tega ministristva. Najbrže pride do opustitve tega ministristva. Vzdržujejo se vesti, da še pred odhodom predsednika Masaryka na Češko, ki je določen na drugo polovico aprila, se izvede izprememba vlade.

Delovanje porotne sodnice se prične zopet 10. t. m. Zanimivo je, da se sili na zasedanje zlasti iz novinarskih krogov, ker v tem zasedanju pride v razpravo nekoliko tišketnih procesov.

Mednarodni dijaški kongres je ob veliki udeležbi tujih gostov potekal povojno. Posebno je razveseljivo, da je prišlo na njem do izjav slovenskega dijaštva za idealizem in združenje Slovanstva in da se je na njem pokazala vera slovenske omladine v vstajenje Rusije in njena ljubezen do nesrečne Rusije. Vršila so se tudi posvetovanja o sklicanju kongresa slovenskega dijaštva. Posledica je, da je zveza čehoslovaškega dijaštva dobila na log potom vseh slovenskih sekcij združiti Slovan. Slično imajo slovenske sekcije ustanoviti narodne dijaške zveze poljske in jugoslovanske. Te sekcije pa se imajo podrobneje dogovoriti o kongresu.

Pred letom se je zelo bombastično razglašalo, da se bo vršila letos v Pragi »Delavska Olimpijada«. Takrat se je tudi sam zunanji minister Beneš zavzemal za to stvar in vabil tuje goste, navzoče na Sokolskem zletu, k udeležbi na Olimpijadi. Priprave so se sicer vršile in se vršile še danes, ali uredničenje Olimpijade ogrožajo politični spori v soc. demokratični stranki, ki se prenašajo tudi v delavske telovadne jednote. Njihova usoda je precej tesno združena z usodo politične stranke, ali razkol, ki je nastal v njej, posega rušič tudi v te telovadne organizacije. Zanimivo pa je, da pripadniki stranke v političnih rečeh pogostoma kažejo več discipline kakor pa v članstvu delavskih telovadnih jednot. Tako pa te trpijo na telovadni neuspelosti in nepripravljenosti, kar so si

cer strokovnjaki že zdavna konstatirali. Vidi, se, da se polaga za Olimpijado glavno važnost na sprevod ne pa na telovadno dovršenost.

Praško jugoslovansko kolonijo je zadela težka izguba. Eden njenih prvih mož, Matej Dragičević, bivši veletržec z vinom in posestnik je umrl 29. marca t. l. Bil je eden izmed prvih jugoslovanskih trgovcev z vinom, ki se je v Pragi

nastanil in se trdno oklenil našega naroda. V praških društvenih krogih je bil priljubljena osebnost. Pred prevratom je izkazal našim stikom z Jugoslovenci marsikako dobro ustrežnost pa se pri tem ni nič bal avstrijskih zasledovalcev. Bil je tudi predredsednik »Pomožnega odbora jugoslovanske menze v Pragi«.

J. K. S.

Istri.

(Ivan Megorović, Beograd).

Ne tarnaj, da ne poznaš slasti sladkega objema dobre Majke tvoje!

Ne tuguj, da si zlobnemu smehu izpostavljena, v blato gažena in s korbačem tepena.

V nesreči so deca, najtežja rana na materinem srcu.

Vzravnaj glavo in hrabro naprej, vedno bliže in bliže toplemu srcu plemenite Matere svoje!

Tvoja cesta drži v smer Pravice in Resnice, sester po rojstvu; zakaj potem obup in strah, ki jima je mesto samo v gnolobi in pokvarjenosti?

Ne žaluj, da so strelce, naperejene v vedro čelo tvoje, tako števili! Sprejemaj jih smelo in odhajaj jih krepko in vztrajno! Izstreljale se bodo, večnost ne bo njihova.

In veči, da velja zakon povsaj nanja! Čim večje zlo te danes bije, tem večja bo jutri tvoja nagrada; čim bolj se ustavljaš zlu, tem večja ti je vrednost, tem večja ti je moč.

Vzravnaj glavo in hrabro naprej! Pot je k tvojemu cilju težak, ali ni brez konca in ni daleč: na razvalinah hinavstva, laži, zlobe in tiranstva se žive dviga hram Morale in Svobode tvoje.

Jugoslovanska Golgota.

Tam, na obalah sinje Adrije, kjer se v besnem valovju podivjanega morja bori življenje s smrtjo, nosi nepregledna povorka mučeniških sužnjev težek križ trpljenja, muke in ponižanja.

Nosi ga po pečinah kršne Istre, kamenitega Trsta, solčne Goriske, burne Reke in jadrnega Zadra.

Nosi ga skozi vihar smeha in roganja krvoločnih fašistov, a za spremstvo svira brezstidna godba degeneriranega, nemočnega, starikavega Rima.

Nosi ga z bolečino pod bodljavi krvavi nožev in pod udarci ostrih korbačev nedostojnih potomcev velikega apostola Svobode, Mazzinija.

Križ nosi težko, skozi požare Narodnih domov, preko ruševin in

opaljenih pogorišč, preko skladišč, sezidanih s stoletnim trudom in čebeljim marom, preko trgovin, tiskarn in šol; po pepelu sežganih čitalnic, knjižnic, arhivov in glagolskih knjig; po strajni zmesi znoj, solz in krvi svojih bratov in svoje dece; skozi ponižne in v šrnino zavite vrste onečaščenih žen in oskrbnjenih hčera.

Nosi ga mučno, skozi gost in zadušljiv dim civilizacijske, kulture in človečnosti, po prahu uničene morale.

Mučeniški sužnji nosijo svoj križ z bolečino, s tožavo in muko, ali častno in mirno in trdi veri v bližnje svoje Vstajenje.

Ker vedo, da Svoboda zlata, ta najdražji cvet človeštva, od nekodaj klije v okovih in poganja v ognju in krvi.

Politične vesti.

— Debata o ustavnem načrtu. Predsednik konstituantne dr. Ribar je za jutri sklical konferenco načelnikov strank, da se sporazumno določi lista govornikov, ki se bodo udeležili načelne debate o ustavnem načrtu. Govorilo

bo menda okoli 20 govornikov, med njimi meniš tudi dr. Trumbić.

— O Draškovičevi demisiji. Minister za notranje stvari g. Drašković je ponovno izjavil svojim prijateljem, da mora iz zdravstvenih razlogov podati

Štefanovič Emil:

Zapiski poverjenika na Dunaju.

Dosti se je pisalo ob času razpada o našem dunajskem poverjeništvu v jugoslovanskem časopisju, dosti izreklo pozitivne in negativne kritike. Za našo javnost je bila vendar vsa stvar ogrnjena s temnim pajčolanom. Zato so me pozvali prijatelji, naj napišem svoje spomine. Da zadevo razčistim in popolnim sliko poroda naše države, sem se odločil, priobčiti svoje zapiske. Morda bodo zanimali ne samo poedinca, temveč tudi zgodovinarja in politika.*

Razpad Avstro-Ogrske.

Bilo je v avgustu leta 1918. Dunaj je bil središče, kjer so se zbirali vojski jugoslovanske narodnosti s severnih front, kamor so pribezali bivši srbijski ujetniki iz svojih taborov, lačni in žejni, bosi in prezeblji v oni hudi zimi, zbegani, ne vedoč, ne kje ne kam.

* Nb.: V dokaz, da so navedena dejstva resnična, sem stavil uredništvu na razpolago vse tozadevne dokumente, ki jih hranim.

Strašno je bilo takrat v tej nekdanji ponosni milijonski prestolici. Gospodarili so v njej zlobni instinkti mase, pretepali so po ulicah bivše štabne častnike, ropali po prodajalnah, da si človek ni bil svest ne življenja, kaj žele imetka. Odpovedale so vse državne oblasti in varnostni organi. Na ulici pa sta vladala mraz in glad.

Da tukaj naši ljudje ne dobe pomoči, je bilo razumno. Pretila pa je opasnost, da pridejo v dotiko s sumljivimi elementi velikega mesta, v katerem se je zaradi nezadovoljnosti in glada širil zločin, da se tako sami inficirajo in prenesejo moralno okužbo v našo novo državo.

Pustili so jih na cedilu bivši visoki častniki in uradniki, ker ni bilo pričakovati ne odklonjanja, ne kake druge osebne koristi.

V času katastrofe sem uvidel, da je v interesu reda, ki se naj vpostavi v novoosvojeni državi. Neobhodno potrebno se mi je zdelo, da se iz ust pooblaščenih predstavnikov naše narodne države čimprej pove jugoslovanskim državljanom po možnosti še v tuji zemlji ne samo, da se je ujedinjena Jugoslavija rodila in da tudi v res-

nici obstoja, temveč da je že v prvem začetku svojega obstoja pripravljena, priskočiti poedinca na pomoč in da hoče skrbeti za vse svoje državljane, posebno pa za one, ki so v tej vojski doprinesli največje žrtve, imeli največje dolžnosti, a uživali najmanjše pravice.

Prijatelj, ki je služil pri nekem dunajskem naknadnem bataljonu, je princsel okroglo štambiljo, in delali smo po kavarnah v opasnosti, da nas obesijo na prvo laterno, krive potne liste in odprte zapovedi, s katerimi smo pošiljali naše ljudi, ki smo jih dobili po cestah tavajoče, obskrbljene vsaj z najpotrebnejšim, v domovino. Tako smo si pomagali še v dneh, ko je bil Karel I. Habsburžan na Dunaju.

Narodne veče SHS na Dunaju.

Prišel je 30. oktober. Par dni prej je pobegnul cesar Karel s 180 vagoni vrednostnih stvari v Švicco. Tega dne je bila sklicana v hotelu »pri pošti« velika jugoslovanska skupščina. Silno je bilo takrat navdušenje za novo državo in videl si solze v očeh govornikov, poslušalcev. Izbralo se je jugoslovansko narodno veče. To veče je imelo nalogo, čuvati interese naših dr-

žavljanov, ki žive v nemški Avstriji.

V to veče sem bil izbran tudi jaz kot zastopnik vojaštva in dijaštva, ki se je nahajalo v nemški Avstriji.

Prišlo pa je po tem silnem navdušenju tudi prvo razočaranje. Seja za sejo, narodno veče je le razpravljalo, na dunajskih ulicah pa so umirali bosi in lačni naši ljudje. Teško nam je bilo pri srcu, ko smo gledali stare bivše avstrijske kapacitete, sedaj Jugoslovence brezkončno zborovati in se pripraviti za malenkosti po principu: Povzdiguje se in delaj se važnega!

Teško nam je bilo pri srcu, ali pogum se nam je pri tem spremenil v predrznost.

8. novembra je bil imenovan po ljubljanskem pokrajinskem narodnem veču dr. Schwegel, bivši avstrijski generalni konzul, za poslanika naše države na Dunaju. Par dni kasneje je bilo od zagrebskega narodnega veča dunajsko narodno veče potrjeno, kot konzularni agent pa je bil imenovan dr. Defrancešhi in kot vojaški zastopnik glasom Br. 64. Predsja. 1918. sem bil imenovan jaz.

Nastal je torej takoj v početku velikega dela razpor, kateri zastopnik je pravi, obenem pa nam je grozila tudi blamaža pri nemškoavstrijski vladi. Dne 12. novembra smo se sešli v bivšem zunanjem ministristvu na pogovor, da uredimo zadevo in odpravimo neprijetno dejstvo, da ima naša država dva od različnih oblasti imenovana zastopnika. Po daljši debati smo sklenili, da naj ostane dr. Defrancešhi, ki je imenovan po centralnem narodnem veču, dr. Schwegel pa naj bi se odpoklicel po veču na drugo mesto. Tako je bila zadeva, ki je pri nemškoavstrijskem zunanjem ministristvu le zapustila slab vtisk, spravljena s sveta.

Nastale pa so nove težkote pri delu. Naše narodno veče je neprestano sejal, ukrenilo pa ni glede Dunaja ničesar. Prisostvoval sem kot član posmatrajoč samo posdi je člani in dobil sem vtisk, da temu ali onemu ne gre toliko za stvar, kakor zato, kdo bo pravi poslanik ali pa vsaj poslaniški svetnik nove države. Ta svoj vtik sem tudi 17. novembra javno v seji razjasnil in zahteval, da se naše narodno veče samo razpusti, čeprav ga je zagrebsko potrdilo. Saj imamo civilnega

zestavko. V demokratičnih krogih se danes govori, da bodo člani demokratiškega kluba pregovorili g. Draškoviča, da ne poda ostavke in da ostane v kabinetu, dokler ustavotvorna skupščina ne sprejme ustave.

— **Razprava o ustavi.** Danes 13. t. m. se vrši sestanek voditeljev vseh parlamentarnih klubov, na katerem se bo poizkusilo doseči sporazum za splošno debato o ustavi. Od vsakega parlamentarnega kluba bosta govorila dva govornika, razen tega še nekateri drugi neopredeljeni poslanci. Potem takem bo govorilo v splošni debati okrog 22 poslancev. Debata sama bo trajala približno do 1. maja, nato pa se začne podrobna debata.

— **Proti se ne umakne!** Povodom izjave, ki jo je g. Pašić danes izdal v beogradskem »Balkanu«, piše »Politikar«: V jutranji številki »Balkana« je g. Protić podal daljšo izjavo. Karakteristično je, da g. Protić v začetku te izjave naglašja, da je nima kje tiskati in da se je zato obrnil na »Balkan«. Ko bi imel svoj list, bi Vas ne vznemirjal s prošnjo, momentano pa sem brez njega. Potem izjavlja Protić: »Jaz se še ne mislim umakniti iz politike in potič borbe, ko tega ne store starejši od mene. Zakaj naj bi to storil jaz in ravno sedaj, ko se državi daje ustava v tako neobičajnih razmerah. Gospod Protić demantira vest o svoji umaknitvi. Povodom izjave g. Protića dne 8. aprila in po glasovanju v konstituantni o obznani je javnost konstatirala poraz, ne pa umaknitev g. Protića. Umaknitev je mogla priti samo kot posledica poraza, pa glej, Protić izjavlja, da bo še dalje ostal v borbi, ker tudi starejši od njega nečijo pustiti politike. Na drugi strani je karakteristično, da »Samoupravca« niti z besedico ne omenja več Protića, niti ne govori o njegovih sedanjih izjavah.

Z druge strani javljajo. G. Protić se menda ne misli umakniti iz politične borbe. Njegov prijatelj delajo na to, da del poslancev izstopi iz radikalnega kluba, katerim bi se potem pridružili muslimani iz južnih krajev.

— **Iz radikalnega kluba.** Beograd, 12. aprila. Danes se je razpravljalo na seji radikalnega kluba o izstopu Protića, Ivančića, Nastasa Petrovića in Ljube Jovanovića. Izvolil se je ožji odbor, ki naj celo zadevo prouči. Nadalje se je razpravljalo o poročilu verifikacijskega odbora in so se določili govorniki za jutranjo generalno debato.

— **Proti Protiću in Ivančiću.** Beograd, 12. aprila. »Pravda« poroča iz Tuzle, da se je vršil tamkaj zbor radikalne stranke, ki je ostro obsodil delovanje g. Stojana Protića in poslanca Ivančića, ki sta izstopila iz radikalne stranke. V resoluciji se zahteva, da je poslanec Ivančić odloži svoj mandat.

— **Sestanek šefov klubov.** Beograd, 12. aprila. Jutri ob 10. dopoldne se sestanejo šefi klubov na posvetovanje. Razpravljalo se bo o tem, koliko govornikov sme nastopiti od posameznih klubov. Namerava se dovoliti za debato v celem 7 dni in sicer bi prva dva dneva govorili predstavniki strank, ostalih pet dni pa bi izpolnili posamezni prijavitelji govorniki. Kakor se čuje ne namerava ustavni odbor osvojiti niti en dodatni predlog.

— **Stališče muslimanov iz Južne Srbije.** Beograd, 12. aprila. Kakor se zatrijuje v političnih krogih, vztrajajo muslimani iz Južne Srbije trdno na svojih zahtevih, da se »hak« izplača. Baje jim je ministrski predsednik dal v tem oziru neka zadržila.

— **Iz zemljoradniškega kluba.** Beograd, 12. aprila. Zemljoradniški klub je imel danes sejo, na kateri so se določili 3 govorniki za debato v ustavotvorni skupščini.

— **Naši konzulati v Primorju.** Beograd, 12. aprila. Ministrskemu svetu je došel predlog za osnovanje konzulatov v onih mestih, ki so po rapalskem miru pripadli Italiji.

— **Radić, Narodni klub, Korošec, Protić.** Beograd, 12. aprila. V parlamentarnih krogih se govori, da misli te dni priti Radić s svojimi pristaši v

Beograd, da podpre borbo proti ustavnemu načrtu vlade. Domneva se, da bodo Radić, Narodni klub, dr. Korošec in Protić nastopili skupno.

— **Iz finančnega ministrstva.** Beograd, 12. aprila. V finančnem ministertvu se živahno dela na znižanju državnega proračuna. Danes se je razpravljalo o proračunu ministrstva prave. Ta proračun se reducira, ker vsebuje samo točke, ki so za procvit kulture velevažne.

— **Odhod Tih. Popovića.** Radikalni klub je na svoji zadnji seji sklenil zahtevati od ministrskega predsednika g. Pašića, da se takoj odstavi s svojega mesta g. Tihomir Popović, pomočnik ministrstva zunanjih zadev. Pašić je zahteval nato kratek rok, da najde g. Popoviću naslednika. Klub je dovolil Pašiću v to vrhovno rok 7 dni. Tiča Popović je bil v svoji uradu absolutist, ki je delal zgolj po svoji glavi in ni bil pristopen nobenim, še tako pametnim nasvetom.

— **»Balkan« o Protiću.** »Balkan« komentira izstop Stojana Protića iz radikalne stranke tako-le: Nemirni temperament g. Stojana Protića ga je dovedel do zelo neumestnega koraka, ki ima slabe posledice tako za njega, kakor za radikalno stranko in državo. Oč vlade in radikalne stranke, v kolikor ji ta pomaga, je zahteval, da v vprašanju »obznane«, ki jo smatra za nezakonit korak, proti komunistom, popusti. Ako bi radikalna stranka glasovala v parlamentu za zaupnico vladi v tem vprašanju, potem izstopi iz vrst radikalne stranke, tako je izjavil g. Stojan Protić. Stranka je glasovala za zaupnico vladi in g. Protić je izstopil iz nje. — Ta njegov korak je treba iskreno obžalovati, ali napaka je v tej zadevi na strani g. Protića. Za svoj izstop si je izbral zelo neugoden in nepopularen trenutek. Morda mu bo »drug« Sima Marković za ta korak ploskal, a obsodil ga bo cel narod. Lahko miselno je od g. Protića, da radi formalnih nedostatkov »obznane« izvaja konsekvence, ko je znano, da je bil namen pošten in potreben. Gospod Protić dobro ve da salus rei publicae supra lex esto in da je bil položaj prošle zime v naši državi zelo opasen. On sam v sličnem slučaju minuloga leta 4. aprila ni pomišljal, ko je odredil, da se imajo na Terazijah postaviti strojinice in niti takrat niti danes mu tega niso zamerili pravi prijatelji svobode in reda.

— **Štadlerjev naslednik.** Srbski listi javljajo, da se je pri naši vladi v Beogradu informiral, kako razpoloženje vlada tamkaj za imenovanje škofa Šarića, ki upravlja sedaj sarajevsko nadškofijo, za nadškofa ter povdarjajo, da se mora vlada odločno upreti tej ideji. Dovelj je, da je Vatikan usilil na mesto slavnega Strossmayerja škofa Aksamovića, da bi se pa sedaj na mesto bivšega sarajevskega nadškofa Štadlerja, ki je bil zagrozen sovražnik našega narodnega ujedinjenja, imenoval Šarić, ki je bil v Avstriji eksponent onih krogov, ki so zatirali naše narodnostno gibanje, to bi bilo preveč. Če se vzame še v obzir njegovo držanje po sarajevskem atentatu in med vojno ter podpiranja frankovskega gibanja v bližem bosanskem saboru, potem je jasno, da na mesto sarajevskega nadškofa danes nikakor ne spada.

— **Reške stranke proti usurpatorjem.** Reška jugoslovenska stranka, reška avtonomistična demokratiška stranka in reška mednarodna socialistična stranka so poslale ministrskemu predsedniku Pašiću tole brzojavko: Reška začasna usurpatorska vlada je razpisala volitve v reško konstituanto, ki naj bi se vršile dne 14. aprila. Te volitve se bodo vršile pod nadzorstvom zaveznikov, kar znači, da bo v nadzorstvu zastopana tudi jugoslovenska vlada. To bi se reklo, da jugoslovenska vlada priznava usurpatorsko Grossiechevo vlado. Prosimo, da kar najbolj odločno preprečite te volitve, ko je toliko tisočev naših rojakov bilo po Italijanih izbrisanih iz volilnih imenikov. Te glasove so nadomestili z glasovi italijan-

in vojaškega zastopnika in je dunajsko večje samo v nadlego delu in redu. Težak je bil boj. Predsednik dr. S. je pobegnul jezen s seje, a moj predlog, podprt še po troh članih, ki ga je dal na mojo zahtevo na glasovanje podpredsednik, je bil sprejet s 14 proti 2 glasovima. Še danes, če se spominjam tega dneva, vidim, kako je triumfirala takrat idealna nesebična mladost nad eksponenti propalega staro-avstrijskega režima. Močna volja in čvrsto zaupanje v svojo moč, ljubezen za narodno stvar in do tistega, ki je v vojni največ pretrpel, so bili po tem uspehu še močnejši.

Vojaška pisarna SHS na Dunaju.

Delo, ki se je zdelo v prvenih navdušenju lahko, nam je sedaj stopalo vedno v ogromnejših obrisih pred očmi. Iz ujetniških srbskih taborišč v Nemški Avstriji, Češki, Galiciji in Nemčiji so prihajali begunci, ki so tožili, da se tam nihče ne briga zanje, da umirajo stotine od tisočev in tisočev od gladi, mraza in kužnih boleznih, da so Jugoslovenci po nemško-avstrijskih bolnišnicah bili izročeni šikani in nemških komendantov. Kako te silne tisoče trpinov naše krvi rešiti od propasti, ko nismo imeli niti vi-

narja? Denarja v tistem kaosu pa tudi nisem mogel od našega centralnega narodnega veča pričakovati, ne da bi izgubil silnega časa in z njim duševnega in fizičnega ravnotežja naših ljudi.

Težki so bi tisti trenotki v mojem življenju. Težka je bila neprečuta noč po razpustitvi dunajskega narodnega veča.

Drugi dan sem šel s konzularnim agentom dr. Defranceshijem k nemškemu avstrijskemu državnemu tajniku za zunanje zadeve dr. Otto Bauerju, da se mu predstaviva in legitimirava. Mrk ali bister in neverjetno premeten je ta gospod, eden najboljših nemško-avstrijskih diplomatov in politikov. Prišel sem kasneje z njim večkrat v dostiko in se tudi dosti od njega naučil. Po kratkem formalnem pozdravu in obojestranski izraženi želji, da živimo v prijateljskem sporazumu, sem ga prosil, da me akreditira. Dal mi je takoj izstaviti legitimacijo sledeče vsebine:

St. A. Z. 1185. — Es wird hiermit bestätigt, dass Herr Emil Stefanović als Militärbevollmächtigter des SHS Staates in Wien tätig ist . . . . . der Staatssekretär für Aeusseres:

Bauer m. p.

skih državljanov in fašistov na Reki. Če bi se izvršile volitve pod nadzorstvom omenjene komisije in tudi z Vašim privolenjem tako, da se ne bi popravil falzificirani volilni imenik in da se izgnani reški državljani ne bi vrnili, bi bila naš borba zastoj. Naj pomnimo še, da v volilne imenke niso vpisali onih reških državljanov iz krajev, ki so pripadli reški državi in ki imajo večinoma jugoslovensko prebivalstvo. Nikoli ne bomo dopustili, da bi se volitve izvršile na tak nezakoniti način.

Telefonska in brzojavna poročila.

NASA ZASTAVA IN FAŠISTI.

— **d Reka, 12. aprila.** V luko Baroš je prispela danes jadrnica »Rade« s 170 tonami, katere lastnik je Milan Marušić iz Omiša, kapetan pa Vlaho Grubišić iz Sibenika. Prišla je iz Benetk in Trsta, seboj pa je pripeljala za Sušak sladkor, kavo in riž. Od tam odide v Split, kjer bo izkrcala razne stroje. Ladja plove pod jugoslovensko zastavo in je s to zastavo pristala v luki Baroš. Ko so to opazili, je prišlo okoli 40 reških fašistov in zahtevalo od kapetana, da sname zastavo. Kapetan je odgovoril, da je to zastava njegove države; pod katero plove njegov brod in da je ne bo snel. Fašisti so mu odgovorili, da bodo zapalili ladjo, nakar je rekel kapetan: »To lahko storite, potem pa se bo ladja potopila in zastava z njo, morda tudi jaz, toda prej zastava ne bo šla doli.« Med tem je prišlo večje število delavcev, ki so o tem zvedeli in se postavili proti fašistom ter jim očitali, da dobivajo za svojo propagando na dan po 40 lir in da jim je lahko postopati, oni, delavci pa so srečni, da je dospela v luko sploh kaka ladja brez ozira na zastavo, da bodo imeli kaj izkrcavati in zaslužiti. Delavci so bili italijanske in jugoslovenske narodnosti in so nastopili složno, nakar so se fašisti umaknili. Kapetan ladje je šel na pomorsko oblastvo in zahteval, da se mu dajo ponoči karabinjerji, da fašisti ne bi zapalili ladje. Sedaj stoji karabinjerji pri ladji ter jo čuvajo. Poleg njih so se prostovoljno postavile skupine delavcev, ki se menjavajo ter tudi branijo ladjo fašistovskih napadov. Fašisti pa se ne pokažejo in se zastava nemoteno vije na ladji, ki leži sedaj že tretji dan z zastavo v luki. Ladja bi po predpisih morala imeti zastavo samo prvi dan v luki, kapetan pa pusti zastavo tudi dalje, da pokaže, da naša zastava sme vihrati. Reški in sušaški Jugoslovenci so zelo navdušeni in prihajajo v skupinah k ladji, da gledajo našo zastavo, ki plapolata vrkvrkat. Poveljnik italijanske vojne ladje »Carlo Mirabelle«, ki leži v velikem pristanišču, je vprašal kapetana, ali bo snel jugoslovensko zastavo. Ko mu ta odgovoril, da je ne bo, mu je rekel poveljnik: »Prav imate! Jugoslovenci so poslali kapetanu odposlanstvo, da mu izrazijo zahvalo za njegov odločni nastop pri brambi naše zastave, on pa je s tem razveseljen snel prvo zastavo in jo zamenjal z drugo še večjo jugoslovensko, prvo pa je poslal v spomin reškim Jugoslovcem. To je prva jugoslovenska zastava, ki je vihrala na tem okupiranem ozemlju ter se bo najbrže oddala zagrebškemu muzeju v shrambo.

SPORAZUM GLEDE BAROŠA?

— **d Beograd, 12. aprila.** Presburo poroča iz Londona: Rimski dopisnik lista »Morning Post« javlja, da je prišlo do sporazuma o pristanišču Baroš. Baroška luka pride pod upravo avtonomnega telesa, sestavljenega iz zastopnikov Italije, Jugoslavije in reške države. Jugoslavija garantira, da nobeno njeno pristanišče ne bo konkuriralo Reki, ki bo služila kot izhod na morje za ves jugoslovenski teritorij.

IZ DEŽELE ANARHIJE.

— **Turin, 9. aprila.** Varnostna oblast je razkrila celo bojno skladišče, 141 bomb, 21 granat, strojinice in jako mnogo raznih razstrelivnih snovi, velik zaboj takih snovi, težak 60 kg, mnogo zabojev itd. Vrše se aretacije. Preiskava se nadaljuje.

— **Benetke, 9. aprila.** Izbruhnul je štrajk v znak maščevanja za nekoga železničarja, katerega so fašisti pretepli. Prišlo je do spopada z varnostnimi organi. Ranjenih 16, 1 mrtev.

— **Benetke, 10. aprila.** Na socialističnem shodu sta bila pretepena dva fašista. Fašisti so nato nastopili proti socialistom, 4 so bili ranjeni. Železničarji so sklenili, nadaljevati štrajk.

— **Reggio Emilia, 9. aprila.** Med fašisti in socialisti je prišlo do krvavih spopadov. Fašisti so razbili delavski dom. Prostore soc. lista »La Giustizia« so razbili in sežgali.

— **Reggio Emilia, 10. aprila.** V Coreggiu so prišli na sled terorističnemu načrtu, ko se je imel izvršiti zvečer, in pognati v zrak razna poslopja v mestu. Aretiranih je mnogo anarhistov in najdenih veli-

ko število bomb. Prišlo je bilo med anarhisti in karabinjerji do velikega spopada.

— **Ferrara, 10. aprila.** Našli so na raznih krajih pri komunistih mnogo orožja, bomb, granat in streliva. Tri sedeže socialističnih zvez so fašisti razbili in opravila zažgali.

KAREL — ZAKONITI KRALJ MADŽARSKE.

— **d Bern, 12. aprila.** Potrjuje se, da je poslala madžarska vlada švicarskemu zveznemu svetu obvestilo, da je razkril Karel zakoniti kralj Madžarske in da mu samo vsled zunanjih okoliščin ni mogoče vršiti vladarskih poslov. Madžarska vlada prosi zvezni svet, naj dovolj razkralju Karlu, da sme stanovati na švicarskem ozemlju. Švicarski zvezni svet bo proučil vse okoliščine s posebnim ozirom na interese Švice in nato naznanil madžarski vladi svoj sklep.

FRANCOZI IN KARLOV KOMPLOT.

— **d Beograd, 12. aprila.** Presburo poroča iz Pariza: »Humanite« smatra, da so veliki francoski industrijski interesi vezani z restavracijo Karla Habsburškega na Madžarskem. Po odkritjih, ki so došla z razne strani, se vidi, da je za interesirane kroge to vprašanje osobito finančno vprašanje.

KAREL PIHA NA SRCE FRANCOZOM.

— **d Beograd, 12. aprila.** »Matina« objavlja dolg razgovor svojega dopisnika s Karлом Habsburgom. (Ta razgovor odkriva želje in mahinacije onih privatnih francoskih krogov, ki sanjajo o restavraciji Habsburžanov in o novi Avstro-Ogrski.) Dopisnik izjavlja, da se je Karlu posrečilo, dokazati svoje miroljubne namene v času vojne. Dopisnik pristavlja svoje vtise o tem razgovoru in poudarja posebno gotove Karlove izjave. Pravi, da so mu ljudje iz okolice razkralja Karla izrazili misli, ki so nedvomno refleksije mišljenja razkralja samega. Oni se, pravi, jako boje, da bi se v najkrajšem času Avstrija zedinila z Nemčijo. To bi pomenilo, da bi bila Česoslavaška od treh strani obkrožena po Nemčiji in bi bila na milost in nemilost prepričana Nemčiji, Madžarska pa bi postala vazal nemške države. Tedaj bi bila Italija primorana stopiti v gospodarske zveze z Nemčijo, pa tudi v politično smer Velike Nemčije. Dopisnik »Matina« se čudi, kako je Italija mogla prihod Karla na Madžarsko smatrati za opasnejšo stvar, kakor to eventualnost. Dalje pravi, da mu je Karel rekel: Ko sem hotel vrniti Madžarski zakonitega vladarja, sem mislil, da bom dal moralno moč in politično neodvisnost tej delavni miroljubni deželi, ki je sovražnica socijalnih neredov bodisi da pridejo iz Rusije ali da izvirajo iz imperalističnih tendenc s katerokoli strani. Nastopne Karlove besede so nedvomno namenjene za francosko javnost: Nikdar nisem pomišljal, da me ne bi Vaša vlada priznala, ali da bo francosko javno mnenje z zadovoljstvom sprejelo restavracijo Habsburžanov v monarhistični Madžarski, ki nikdar in v nobenem primeru ne more biti v nasprotju s francosko politiko, tega sem se, prinam malo nadejal.

HORTHYJEV MANIFEST NA VOJSKO.

— **d Budimpešta, 12. aprila.** Državni opravnik je dne 30. marca izdal na narodno vojsko to armadno povelje: »Ko sem prevzel vlado na Madžarskem, sem bil trdno namenjen, da ostanem na opraviškem mestu samo tako dolgo, kakor bo htevala to blaginja domovine. Boj za naš obstanek in našo notranjo okrepitev še ni dokončan. Nasilna, nenadna izprememba regentstva bi ogrozila obstoj naroda. Zato sem navzlic dogodkom zadnjih dni vztrajal pri svojem prvotnem načrtu in sem v interesu obstoja naše očetnjave ostal na svojem mestu. Narodna vojska je tudi v teh težkih dneh po mojem pričakovanju složno in zvesto držala prisego. Z vso iskrenostjo svojega madžarskega srca se zahvaljujem možem madžarske narodne vojske, njih častnikom in podčastnikom ter moštvo. Z zaupanjem zrem v bodočnost, saj je izkušena disciplina armade, njena sloga in duh najboljše jamstvo za to, da bo naša domovina

vedno napredovala na poti notranje okrepitve in da bo naš narod med svetovnimi narodi zavezal mesto, ki mu pristojno spričo njegove tisočletne preteklosti in tudi sedanjosti.

NEMČIJA HOČE PRIDOBITI ŠVICO.

— **d Beograd, 12. aprila.** Presburo poroča iz Pariza: Francosko časopisje objavlja dolge komentare o bivanju nemškega ministra za zunanje stvari v Švici. Gotovi listi smatrajo, da je dr. Simons nago-varjal švicarsko vlado k zelo delikatni misli, katere pa Švica, kakor se zdi, ni bila posebno razpoložena sprejeti. Nemčija je mislila, ker je propadla pri ameriški vladi, da bo pridobila Švico v svrhu intervencije glede reparacij, tako da bi se debata o tem vprašanju internacionalizirala. Nemška vlada uvideva, da so zavezniški trdno odločeni porabiti tudi nove sankcije, ako bi Nemčija odklonila, da se izvršijo norme versailleske mirovne pogodbe, ki se nanašajo na reparacije. Na vsak način poizkuša Nemčija, da bi stvar komplicirala, da bi začetek izpolnjevanja svojih obvez odložila. Poizkuša tudi preprečiti preteče izvedbe zavezniških sankcij za neizpolnjevanje omenjenih obvez. Nemčija bi hotela, da pride do konference vseh držav, zavezniških in nevtralnih. Ta konferenca bi imela dognati vprašanje reparacij, Nemčija pa se očitavno nadeja, da bi ta konferenca trajala dolgo in da ne bi prišlo do nobenih rezultatov. S tem namenom nemška vlada povsod objavlja svoje pomirljivo razpoloženje, trdeč, da je Nemčija pripravljena popraviti škodo, ki jo je napravila.

GORENJEŠLEZIJSKO VPRAŠANJE. — NEMČIJA PROSI IN OBLJUBLJA . . .

— **Berlin, 10. aprila.** V Pariz je odšel francoski general Lerond. Predsedstvo komisije medzvezniške vlade za Gor. Slezijo je prevzel italijanski general Demarinis.

Raznašajo se alarmantne vesti, da nameravajo poljske čete v kratkem vkorakati v Gor. Slezijo. Posebne poljske organizacije bi pretrgale vse zveze med Gor. Slezijo in Nemčijo. Mobilizacija Poljakov v Gor. Sleziji se vrši baje že teden dni. Baje je na razpolago 8000 mož.

Nemška vlada je poslala medzvezniški komisiji v Opelu noto, v kateri poleg drugega poudarja, da Gor. Slezija ne more živeti brez Nemčije kakor Nemčija ne more dobiti nazaj svoje produktivne zmoglosti brez te dežele. Nemška vlada znova obljublja varstvo manjšine in se obvezuje dati Poljski premog in druge pridelke po posebno ugodni ceni.

OBOROŽITEV POŠTARJEV.

— **d Washington, 11. aprila.** Po razgovoru z vsemi poštarnimi nadzorniki je poštni minister odredil, da se vsi poštni nameščenci, ki imajo opraviti z vrednostnimi pošiljkami oborože, da se bodo mogli ščititi pred vedno bolj množičnimi se napadi. Hkrati je bila razpisana nagrada 15.000 dolarjev enemu, ki vjame kakega poštnega roparja.

RIMSKA KONFERENCA.

— **d Rim, 11. aprila.** Komisija, ki jo je sestavila konferenca nasledstvenih držav, in ki se peča z juridičnimi in upravnimi vprašanji, je imela danes popoldne sestanek, na katerem se je razpravljalo o vprašanjih, ki so tičeje uradnih školskih pokojnin in zavarovanj.

DOBAVA PREMAGA S STRANI NEMČIJE.

— **d Pariz, 12. aprila.** Kakor javlja »Tempse«, Nemčija predpisane ji množine premoga ni dobavila in se je na ta način množina, ki bi imela znašati koncem januarja že 500.000 ton, koncem meseca marca še zvišala. Do določitve splošnega programa glede dobavljanja premoga je obnovitveni odsek možno premoga, ki se ima dobaviti aprila, določil na 2.2 milijona ton.

HARDINGOVA SPOMENICA.

— **d Washington, 11. aprila.** Kongres se je danes sestel k izrednemu zasedanju. Jutri bo prečitana Hardingova spomenica. Debata se začne 13. t. m.

VELIKI MOJSTER MASONSKÉ LOŽE UMRL.

— **d Dunaj, 12. aprila.** Kakor javljajo listi iz Rima, je umrl bivši župan in veliki mojster prostozidarske lože Nathan.

RADI UMORA GROFA TISZE.

— **d Budimpešta, 12. aprila.** Danes dopoldne se je pri budimpeštanskem kazenskem sodišču pričela obravnava zaradi umora grofa Stefana Tisze. Predsednik dr. Gado je otvoril obravnavo s krat-

rim nagovorom. Zagovornik Stefan Friedrich dr. Desiderij Polanyi je izjavil, da je uverjen, da obravnava prinesla Stefanu Friedrichu popolno moralno zadoščenje, že zavoljo tega, ker ne bosta niti Friedrich, niti zagovornik poizkusila olepšavati dejstva. Zagovornik Pavla Kerija, dr. Gal, je prosil za zagotovitev popolne javnosti.

— d Budimpešta, 12. aprila. Obtoženec Pavel Keri prizna, da je tudi on delal za revolucijo, ker je bil trdno prepričan, da je mogoče vojni napraviti konec samo potom revolucije, taji pa, da bi bil skrivni umora grofa Tisze.

RUDARSKA STAVKA V ANGLIJI.

— d London, 11. aprila. Vlada je sedaj v stanu, jamčiti za ohranjanje rudnikov. Z rudarji sklenjeni dogovor, po katerem so se ti obvezali, da prostovoljcev ne bodo prišli, bo omogočil za kratko dobo izčrpavanje rudnikov. Rezervisti in osebe, ki slede vpoklicu vlade, oblegajo prostore, kjer zbirajo prostovoljce.

— d Pariz, 11. aprila. Medzavvezniška komisija v Porenju je v zmislu določb londonske konferenec uredila novi carinski režim, ki stopi v veljavo 20. aprila.

— d London, 12. aprila. V poslanski zbornici so pristojni ministri na vprašanja različnih poslancev glede rudnikov nastopno odgovorili: 1. Karih 40 jam, v katerih se dá zaposliti približno 60.000 mož, stoji popolnoma pod vodo. Nemžno je ugotoviti število rudnikov, v katerih bi se moglo delati. 2. Malo število inozemcev stanuje v okolici, kjer so bili izvršeni poizkusi sabotaže in napadi.

— d Berlin, 12. aprila. »Vossische Zeitung« javlja iz Londona: Včeraj ob enajstih so se pričela pogajanja za sporazum med posestniki rudnikov in rudarji. Lloyd George je imel govor, v katerem je naglašal potrebo sporazuma. Pozornost je zbudilo, da je rudniške posestnike naravnost pozval, naj revidirajo mezdne predloge in jih postavijo na pravičnejši temelj. Te predloge naj predložijo rudarjem, da jih odobre njih zastopniki. Potem je priporočil, naj odbor šestih zastopnikov obeh strank vodi pogajanja in naznani uspeh skupščini. Lloyd George je poudaril, da vlada ne more podpirati premožne industrije ob stroških davkoplačevalcev, da bi se dosegle večje mezde in večji dobiček. Trajnaja podpora rudarjev ni mogoča. — Splošno so uverjeni, da se doseže sporazum, tako da je neposredna nevarnost splošne stavke, kakor se zdi, odstranjena.

— d London, 11. aprila. Dejstvo, da so rudarji izjavili da se udeležijo sestanka z lastniki rudnikov, velja kot gotov dokaz za to, da se stavka gotovo konča. Morda bo še kaj zaprek, vendar pa nihče ne dvomi, da bo izid povoljen. Po vsej državi so toplo pozdravili sobotni dogovor. Vrhu tega ves pokret ni zahteval nobene človeške žrtve.

Iz osvobojene Dalmacije.

Iz vseh krajev onega dela Dalmacije, ki je ječal nad dve leti pod težkim italijanskim jarmom, prihajajo poročila, s kako velikanskim navdušenjem je odrešeno prebivalstvo sprejelo došle jugoslovenske čete, orožnike in civilne oblasti. Italijani so do zadnjega trenutka, preden so odšli, Jugoslovence strahovali in jim prepovedali izobesiti zastave, napraviti slavoloke in v zelenjem in cvetjem v roki se kazati po ulici. Zaplapolale so povsodi naše jugoslovenske zastave, s cvetjem in zelenjem je bila obsuta naša vojska, v katerikoli kraj je prišla, sledili so svečani govori, ljudje so jokali veselja in zrela močje so poljubovali in prisegali zvestobo jugoslovenski domovini. Poročila pravijo: Teško je vse to s peresom opisati, kar je čutila dalmatinska duša pri odhodu italijanskih tlačiteljev in dohodu jugoslovenskih osvoboditeljev. Ena duša, eno čuvstvo, ena misel vlada pri vseh, to je edinstvo in moč domovine. Vse se je pretopilo v eno dušo, v eno srce. Iz vseh je govorila ista misel, ista želja: Proklet naj bo, kdor bi poskušal razrušiti to slogo, to edinstvo. Kruta italijanska okupacija je prinesla vendar eno srečo, to je priljubila je brata bratu, v robstvu, boli in nevolji jih je čvrsto zedinila, zato pa naj na večne čase vlada med nami bratstvo in edinstvo! Take utiske so prinesli iz osvobojenih krajev novinarski izveščitelji.

Kako je bilo tu in tam, nam kaže nastopno poročilo iz Drniša: Dvignil se je veličasten slavolok z napisom: »Zivela dinastija Kara-

GRSKO TURSKA VOJNA.

— d Atene, 10. aprila. Uradno frontno poročilo od 9. aprila: Na obeh odsekih fronte je položaj nezpremenjen.

— d London, 11. aprila. V političnih krogih verujejo na končni energični nastop entente, da se konča vojno stanje med Grčijo in Turčijo.

— d Carigrad, 11. aprila. (Havas) Turki so začeli novo ofenzivo, in sicer v smeri Denislu proti Seraikeci v Gornji meanderski dolini. O poteku bojev še ni nič znane. Turške čete nameravajo prekone obkoliti desno grško krilo. Turki so dobili zadnje dni močno ojačenje.

— d Praga, 12. aprila. »Prager Tagblatt« javlja, da je dr. Lodgman odložil svoje mesto kot načelnik nemške parlamentarne zveze. Prihodnja seja zveze se bo javila z vzroki njegovega odstopa.

— d Beograd, 12. aprila. Presburo poroča iz Pariza: Turki so začeli novo močno ofenzivo z namenom, da obkolijo grško desno krilo. Ta ofenziva se razvija od Denisluja proti Karikoeju. Turške sile so znatne, ker je na ofenzivi udeleženih okoli 10 divizij, ki so se nahajale na Kavkazu, pa so postale proste s podpisom mirovne pogodbe med Angoro in Moskvo.

ARETIRANI TIHOTAPCI NA DUNAJU.

— d Dunaj, 11. aprila. Kakor poročajo listi, se je včeraj policiji posredilo na dunajskem zapadnem kolidorju preprečiti obsežno tihotapstvo zlata in valut. Policija je konfiscirala nad 26 milijonov v avstrijskih novčanicah in zlatu. Aretirani tihotapci so inozemci, med njimi bivši angleški vojak, angleški novinar in tolmači. Zavojci z blagom, ki so ga hoteli vihotapiti, so nosili uradne žige. Eden aretirancev se je izdajal za kurirja.

ORGANIZACIJA BOLJS. PISATELJEV.

— d Moskva, 12. aprila. Na zadnjem sestanku vsruske zveze proletarskih pisateljev je bil sprejet statut zveze, ki je organizirana po vzoru zveze propagandističnih proletarskih oddelkov. Zveza bo takoj začela sestavljati imenik proletarskih pisateljev.

Iz naše kraljevine.

— Novi predsednik akademije nauka. Beograd, 12. aprila. Za predsednika akademije nauka je imenovan profesor dr. Jovan Cvijić.

— Ameriška profesorica v Zagrebu. Gospa Emily Balch, bivša profesorica sociologije na Wellesley-kolegi v Zedinjenih državah, sedaj tajnica mednarodne zveze za mir in svobodo, pride v soboto zvečer v Zagreb. Že l. 1907. je gospa Balch posetila naše kraje in na zahtevo Zedinjenih držav proučila razloge izseljevanja Slovanov iz bivše Avstro-ogrške. O tem je napisala zelo zanimivo delo v angleškem jeziku ter ga kot darilo poslala zagrebški vseučiliški knjižnici.

Posebna ponosna čuvstva so prevevala ljudstvo ob morju, ko so jugoslovenski parobrodci razvijali svoje narodne zastave. Ko je v Makarsko prispel parobrod istega imena, je prihitelo celo mesto na obal, da pozdravi jugoslovensko zastavo, ki je po tolikem robovanju vendar zopet zaplapolala na Jadranu.

Vseposvodi je bilo osvobodilno slavje veličastno, kar kaže, kako veselo je dalmatinsko ljudstvo, ko je vstopilo v svojo narodno državo, v Jugoslavijo.

Italijani so odšli, pa so svoj čas, kmalu potem, ko so bili prišli, rekli, da ne pojdejo nikdar več od tod. V vasi Kijevo blizu Vrljke so bili postavili pred cerkvijo nekaj spomenik z napisom v italijanskem jeziku: »Kadar se odtod odmaknejo Dinarske Alpe, takrat odidem tudi mi iz teh krajev.« Tako ošabno so govorili. Končno pa so le morali oditi. Na ostalem zasedenem ozemlju prisegajo dalje, da ne odidejo nikdar, da je to ozemlje več na njihova last. Na Julijske Alpe gledajo in pravijo: Kadar se premaknejo Julijske Alpe, takrat pustimo mi te kraje. Kdo ve, če se jim ne zgodi tako, kakor se je zgodilo italijanskim ošabnežem v Kijeju. Dinarske Alpe se niso premaknile, oni pa so se morali premakniti in oditi...

Neodrešena domovina.

— Italijanski duhovniki gradiščanskega dekanata so poslali nadškofu dr. Sedeju izjavo, v kateri se obračajo proti podlemu, nečiviliziranemu in krivičnemu žaljenju, ki ga je zadelo v Ogleju na aneksijskih slavnosti s strani odrenapetega nacionalizma zaslepljenih ljudi. Izrekajo protest in ogorčenje radi oglejskega dogodka, ter potrjujejo znova svojo vdanost nadškofu.

— Kako štiti tržaški škof Bartolomasi slovenske duhovnike. Dekan Škrbec v Krkavcih pri Kopru, doma s Kranjskega, je bil vedno dober jugoslovenski duhovnik, po Avstrijo kakor tudi sedaj pod italijansko oblastjo. Na Škrbca so se vrgli fašisti, napadli so ga, topli, grozili z revolverjem, vse so mu pometali po stanovanju, slovenske knjige so vrgli ven, potem pa so odšli, ko se škofu dekanu prepovedali, da ne sme v cerkvi več spregovoriti slovenske besede. Š fašisti je šla dekanova zlata ura. Napadi na istrske duhovnike ugoslovenske narodnosti se vrše dan na dan. Tržaški škof Bartolomasi še ni izpregovoril nikjer besede proti fašistovskim napadom na jugoslovenske duhovnike, pač pa utegne znova sprejeti fašiste in jim znova obljubiti, da bo pomagal v najkrajšem času odpraviti jugoslovensčino iz istrskih cerkva. Škof Bartolomasi je pravičen gospod in štiti jugoslovenske duhovnike, tako namreč pravi »Slovenec«.

— V južni Istri je nastal mir. Vrše se preiskave. V Puli imajo zaprtih 27 kmetov, v Vodnjanu je tudi še precejšnje število aretirancev. Izmed kmetov sta bila v bojih ubita dva, število ranjenih je malo.

Glasovi iz Kočevja.

— Koprivnik pri Kočevju — 21 vasi obsegajoča občina — je izmed ostalih kočevskih občin ostal tudi po prevratu najbolj zagrizeno germansko gnezdo. Za časa obstoja Avstrije sta obstajala tamkaj »Schulverein« in »Südmark«, kateri dve stvari so vodili tamkajšnji prvaki: sedanjí župnik Schauer, sedanjí šolski vodja Maks Tschinkel in drugi. Dne 12. maja 1919 je bila »kočevska revolucija«, katero sta vodila župnik Schauer in učitelj Tschinkel. Takratni in sedanjí župnik Schauer je napovedal boj s parolo: »Jaz bom vse Slovence iz Koprivnika iztrebil«. Slovenci — videti, da jim preti v resnici življenska opasnost — so se skrivali in zaklepali ter se niso upali pokazati na cesto. Rešeni so bili šele, ko je prišel v Koprivnik takratni okr. glavar dr. Ogrin z več orožniki. Rezultat te revolucije je bil samo ta, da so bili župnik Schauer, učitelj Tschinkel, eks-zupan Wuchse, Mat Schneller in Rudolf Kump zaprti tri tedne v Novem mestu. Vkljub temu protidržavnemu gibanju pa sta župnik Schauer in učitelj Tschinkel vendar še do danes obdržala svoji vodilni mesti (!!!), česar slovensko ljudstvo nikakor ne more razumeti ter se vedno vprašuje, kako je to mogoče, da je ono v Jugoslaviji še bolj v strahu pred skrajno zagrizenimi Kočevjarji, kakor pa je bil to slučaj v Avstriji. Dne 21. svečana t. l. se je izročilo g. Engelbertu Ganglu, višjemu šolskemu nadzorniku, ovadbo, katera je bila odposlana okrajnemu glavarstvu v Kočevje in od tu po izjavi g. okrajnega komisarja v Kočevju v prepisu na orožniško postajo v Koprivnik v prepričanju, da dobi od tega državnega urada natančne podatke. O tej ovadbi — tako važnem tajnem dokumentu — na je kmalu zaznala vsa koprivniška javnost, medtem ko je okrajno glavarstvo v Kočevju poslalo gotovo ta olt kot najhitrejši uradni dokument. To dokazuje, da orožniška postaja sama nikakor ne odgovarja svojemu namenu. Naj slede kratkoma lo dokazi, katera se je zamoglo nabrati na lcu mesta. Župnik Schauer je duša protislovenskemu in seveda tudi protidržavnemu gibanju v celi koprivniški občini. Svoje parolo »Slovence iztrebiti« je izvrševal na vse mogoče načine. Gospa Marija Ivanc. Koprivnik št. 48. je izjavila 4. aprila t. l. da je svojčas došli novi kaplan Slovenec Ma-

roiti, doma iz Velikih Poljan pri Ortenoku, bil z župnikom Schauerjem na vasi, ob kateri priliki je župnik omenil kaplana, da je tista ženska Slovenka, kaplan Marolt vese če se, da zamore govoriti s kom slovensko, je prilizno pozdrvil gospo Ivančovo ter izmenil z njo par besedi. Župniku seveda kaj takega ni prišlo, da bi se kaplan spušal med svoje sorjake. Nekaj dni po svojem prihodu je že moral kaplan Marolt zapustiti svoje novo mesto, kajti kočevska mržnja župnika Schauerja do Slovencev ga je gnala tako daleč, da je nabral pri svojih faranih zadostno število podpisov v svrhu takojšnje odstranitve slovenskega kaplana, češ, da lahko s am izvršuje ves posel. To je storil gotovo iz vzroka, da bi se slovensko ne pridigovalo — za kar je dovolj Slovencev v tukašnji občini — in da ostane on še nadalje brez kaplanove slovenske kontrole ter lahko sam pašuje v župnišči. Kočevskim fantom za branje je zakon s Slovenkami ali Hrvatkami, za kar sta dokaz Ed. Meditz in Josip Schneller ml. — Pred kratkim je kupil Slovenec Franc Ivanec hišo s posestvom od Kočevjarja Mat. Stalzerja, za kar se je župnik na zadnjem semnju v Kočevju strašno in javno jezil, da je Kočevjar sploh mogel prodati posestvo kakšnemu »Kraimerju« (Slovencu). V slovenskem oddelku ljudske šole je do zadnjega časa poučeval verouk skoro izključno v nemškem jeziku. Za zadnje ljudsko štetje v Koprivniku — katero je vršil župnik sam! — se je vnaprej znal, da bo delal v korist Nemcev in je bil vpisal Slovence za Nemke, rodbino Rudolfovo z osmimi osebami na sploh izustil. — Učitelj — šolski vodja Tschinkel — je desna roka župnika Schauerja. Gospa Agnitscheva, vdova po gerentu, je povedala, da se je Tschinkel »volečasno izrazil, da ne bo nikdar slovensko učil ter bo šel raje kamen točič. — V šoli je imel v nemškem oddelku otroka slovenske matere (žene cerkvenika) Marije Stopič, rojene Drobnič iz Roha pri Vel. Laščah, katera pa je postala pod pritiskom župnika in učitelja, trda Kočevarka Dne 14. marca t. l. zvečer ob priliki smrti občinskega gerenta Al. Agnitscheva, je ta slovenska mati izjavila, da bo otroka raje dala v Avstrijo, kakor pa da bi hodil v slovenski oddelk. To je dovolj žalostno! Lansko leto pozimi je bil g. učitelj Oroslav Zeleznik — sedaj učitelj v Gornjem Cmureku — s svojo sestro v Koprivniku, kjer se je hotel pri učitelju Tschinkelu informirati o koprivniškem učiteljskem mestu, katero je bilo razpisano. Učitelj Tschinkel je g. Zeleznika nahušil: »Bitte mit mir deutsch zu sprechen! — Ko je 13. marca t. l. izvedel, učitelj Tschinkel pri svojem tustu v gostilni eks-zupana Wuchseja v družbi z drugimi, da je gerent Agnitsch umrl, se je javno veselil in smejal ter od veselja poskakoval. Smrt gerenta Agnitscheva je bila Kočevjarjem vese la novica. Ko je pokojni Agnitsch ležal na mrtvaškem odru, se je zbralo pred Agnitschevo hišo od 10 do 11 ure zvečer približno 5 možkih, kateri so peli, vpili, vriskali ter se veselili nad smrtjo bivšega gerenta. Veselje radi gerentove smrti pa je dalo Kočevjarjem višek duška na velikonočni ponedeljek, dne 28. marca 1921. Od 10. ure zvečer naprej in ponoči se je po Koprivniku kričalo in nešteto krat vpilo: »Der Motasch (vulgo-ime pokojnega gerenta Agnitscheva) ist gestorben! Wir sind frei von Serben! Nieder mit den Serben! Hell Deutschösterreich! Padli so tudi streli. Gospa Agnitscheva je doznala od sedaj samo za sledeče kočevske fante doma iz bližnje vasi Hrib, kateri so vpili zgoraj navedeno: Rudolf Stalzer ml. in Florian Stalzer (sedaj v Ljubljani pri nekem soboslikarju). Hrib št. 36., Bernard Stalzer št. 33. Dominik Michtsich (optičarce za Nemško Avstrijo) in Ferdinand Michtsich št. 29. Jože Mazello in Karol Kump št. 49. Po izjavi Matije Bambiča je bilo to noč tako kričanje in razbijanje, da »če bi bil človek lesen, bi moral slišati«. Tudi koprivniški kovač Meditz, ki biva 5 minut daleč od Koprivnika, je slišal to kaljenje nočnega miru. To zadnje je potrebno navesti, ker nekateri kakor na pr. gospa Raschtscheva pravi, da niso nič slišali v tej revolucionarni noči. Tisti večer se je pilo v gostilni Roschtsich in Kump.

Orožniška postaja: Gospa Agnitscheva rodom Slovenka, videč da Kočevjarji niž na mrtvaškem odru ležečemu njenemu možu niso izkazali toliko človeškega čuta, da bi mirovali saj toliko časa, dokler bi bil

njen mož pokopan, se je čutila pred tamkajšnjimi prebivalci popolnoma osramočeno ter je iskala za svoje veliko gorje in krivico — zadoščenja pri orožniški postaji. Ona pripoveduje o tem tokole: v gotovem prepričanju, da je orožniška postaja storila po oni strašni noči velikonočnega ponedeljka takoj svojo proketo dolžnost ter da je celo zadevo v pravi sliki naznanila na merodajno mesto, sem šla za to št. marca t. l. samo vprašati in sicer g. orožnika Erjavca na poštini urad (kateri je »postal« tudi nekaki substitut svoje žene poštarice), vedeča da se s tem gospodom še da govoriti. Gospod Erjavec mi je k mojemu velikemu začudenju odgovoril, da tega še niso storili. Na to sem bila izprašana, kaj mi je znano. — Nisem pa hotela iti k vodji orož. postaje Fritzu, ker me bi bil najbrže iz pisarne te postaje zapodil. — Poročilo velekdajniških dejanj na dan 28. marca t. l. izdano od koprivniške orož. postaje je zelo kratko, nedolžno in nepopolno.

Vodja orožniške postaje Fritz je pravi Kočevjar ter se je vpisal pri ljudskem štetju kot Nemec. Poličijskih ur ne pozna, ker kot velik prijatelj vinske kapljice, kaj rad dolgo sedi v gostilni in seveda ne naznani nobenega gostilničarja radi tozadevnega prestopka. — En enak slučaj se je dogodil 19. marca t. l. G. Ernst Wuchse, bivši poštar, je šel ta dan zvečer po policijski uri pred orožniško postajo ter sam zvonil in zval orožnike, da naj gredo Roschtschevo gostilno zapret. Orožniki se niso odzvali temu. Potem je šel g. E. Wuchse ponovno k Roschtschu, kjer so pa luči ugasnili ter dalje pil. Ta slučaj je povedala Ana Jakša-Mavser, služkinja v gostilni Roschtschevi. — Nadvse smešno je pa to, da je poštarica, žena orožnika Erjavca rekla, da bo šla naznaniti g. E. Wuchseta radi kaljenja nočnega miru. — Po izjavi go. Agnitscheve se je večkrat čez policijsko uru pilo v gostilnih Wuchse-eks-zupan, Jože Lackner, Roschtsich in Kump, ni bil pa v zadnjem času nikdar nobeden naznanjen, kakor je izjavil tozadevni referent pri okrajnem glavarstvu v Kočevju. Največji državni zločin pa je zakrivil vodja koprivniške postaje orožniška, Fritz, v sledeči zadevi: ko se je delila liste za vojaško matrikulo, t. j. da mora namreč vsak vojaški obvezanec oddati v služaju kobilca na svoje odrejeno mu mesto je Fritz na stavljeno mu tozadevno vprašanje, ako hode mogoče treba oditi v vojake, odgovoril: »Jeder ist dumm, der einrücket (hineineht), in služaju pa, da bi bil radi teh težkih besedi naznanjen, je Fritz rekel, da bo samo prestavil. — To je povedala gospa Agnitscheva, da je to izjavil cerkvenik Karol Stopič pred Ed. Meditzem. — Zena mizarja Meditza je n. pr. rekla, da tako dohrih orožnikov še ni bilo v Koprivniku, kajti oni se za nobeno stvar nič ne brigajo. To je tudi javna govorica Kočevjarjev samih.

Kočevarsko sovraštvo do Slovencev se je pokazalo ob vsaki priliki. Ko so Slovence iskali stanovanja, so Kočevjarji takoj ukrenili vse potrebno, da ni mogel Slovence prazne hiše (Kraker Alojzij št. 28, Jurij Schneller št. 46 itd.) vporabiti ter so Kočevjarji utaknili v vsako hišo po eno staro ženičico. — Karol Trampusch št. 13 je n. pr. izjavil, da je bolje, da se podere njegov hiša kakor pa, da bi prišel kot najemnik v njegovo hišo kak Krainer (Slovenec).

Nahuše so po koprivniški Slovenci prizadeti, ker jim Kočevjarji niso dali letos niti pedri zemlje v najem oz. podnajem, s namenom otekočiti jim popolnoma njihov življenski obstoj, obenem jih pa prisiliti, da bi Kočevjarjem obdelovali zemljo Radi tega so Slovenci, ki ne posedujejo niti kosčka zemlje, vložili potom okrajnega glavarstva v Kočevju na poveri, za kmetljestvo prošnja, da jim ono zagigura življensko eksistenco posebno z ozirom na to, ker je v Koprivniku več posestev, katerih lastniki so odsotni. Ta posestva so pa v rokah drugih Kočevjarjev in sicer takih, kateri imajo že po eno ali celo več posestev na razpolago, katerih pa nikakor niso v stanu sami obdelovati — posebno sedaj, ko se je precej Kočevjarjev izselilo v Ameriko. Da se izognelo dolžnosti jugoslovenske vojske, je veliko Kočevjarjev optiralo za Nemško Avstrijo. Okrajno glavarstvo v Kočevju je dne 7. aprila t. l. tudi doznalo, da se nahaja pri Kočevjarjih še orožja, med drugim vojaškega. Občinski urad nosi še vedno svoj »Gemeindeamt«.

Mario Sovič:

Protestni shod v Ljubljani in naši davki.

Včeraj dopoldne se je vršilo v Ljubljani v Narodnem domu zborovanje obrtnikov in trgovcev. Shod je bil mnogoštevilno obiskan in je imel namen dati duška protestu proti nadmernim davčnim predpisom in proti pomanjkljivostim v prirejanju davka. Da dajo prizadeti krogi poseben povdarek svojem protestu, so zatvorili prodajalne in delavnice v času od 10. do 12. ure dopoldne. Zborovanje je za naše razmere posebnega pomena v mnogokaterem pogledu. Naš obrtni in trgovski stan je potrpeljiv in dobrodušen. Naši ljubljanski obrtniki in trgovci so mirni in voljni ljudje. Zgoditi se mora že kaj izrednega, da jih spraviš po koncu in zainteresiraš za obisk shoda ob času, ko je navadno delo v najboljšem teku. V živo jim mora iti, da se ti odločijo zapreti trgovine in obrtovalnice ob najbolj živahnem dnevnem času ter se napotiti na stanovsko zborovanje. Kdor pozna zgodovino našega organizatoričnega gibanja med produktivnimi stanovi v Ljubljani, mu je znano, kako malo okreten in naravnost težaven element so bili naši obrtniki in trgovci zadnji dve desetletji. Izredno težko je bilo dvigniti jih na noge in jih zbrati v velikem številu na shode, kjer so se imela razpravljati stanovska, strokovna in gospodarska

vprašanja. Stanovska zavest in zavednost je bila v starih razmerah še v povojih. Vodniki in organizatorji niso imeli ravno hvaležnega polja. Včerajšnji shod je pred vsem v tem pogledu zanimiv, da je bil odziv za zborovanje, ki so se sklicale stanovske korporacije, izredno velik in številen. Brez posebne agitacije je prihitelo v Narodni dom naravnost velikansko število obrtnikov in trgovcev. Zapri so prodajalne in šli po shodu korporativno po mestu do finančne delegacije samo na kratke poziv predsednikov zborovanja gg. Franchetija in Kavčiča. Za nas, ki z zanimanjem sledimo vsem pokretom naših produktivnih stanov, je včerajšnji shod dokaz, da je med našimi obrtniki in lastni državi hitro narasla stanovska zavednost, čut solidarnosti in misel za skupno varovanje svojih gospodarskih interesov. Zelo veselo znamenje je za važen naš obrtni in kupčijski stan, da se je okrepila stanovska zavednost ter da je živ interes zamenjal dolgoletno mrtvilo. Preobrat je dobro znamenje. O zrelosti našega obrtništvja in trgovstva pričaja dokaz nam je, da se ljudje zavedajo, kako resno je potrebno, da se v novih razmerah pobrigajo za svoje koristi in potrebe ter zapuste tisto staro preživelo mlacnost in brezbriznost, da odlože

ono kvarno ravnanje, češ brez mene opravijo prav tako! Za obrtniške vodnike in organizirane funkcionarje je zelo vzpodbudno, ako vidijo, da imajo ob svojih prizadevanjih za izboljšanje stanovskega položaja za seboj močne čete svojih stanovskih tovarišev. Malo vabljivo pa je delo organizatorjev, če vidijo ob raznih prilikah, da ne morejo računati na dovolj močen odziv organizirancev. Najboljši odborniki ne morejo trajno uspešno delovati, če nimajo za seboj članov in društvenikov. Veseli nas, da je naš obrtni in trgovski stan krenil na drugo pot, ki je prava in uspešna. Kar nas je na večerjšem shodu posebno radostilo, je dejstvo, da so bile razprave vseskozi resne, stvarne in brez nepotrebnih izpadov. V stvari odločno, pa v lepi in dostojni obliki so povedali govorniki pritožbe in krivice, ki so na srečo ljudem; brez nepotrebnih ostrih so zahtevali odpravo nedostatkov. Nobenega ščuvanja, nobene netivne strasti! Na shodu je takoj od početka zavladalo eno pravo mnenje, da so za državo davki potrebni in da nikomur ne hodi na misel braniti se plačevati davke. Z vsa odločnostjo pa se je zahtevalo, da se davčni zakoni izvajajo tako, da predpisana bremena ostanejo v mejah gospodarskih sil in nosilne zmoglosti prizadetih davkoplačevalcev. Davčno breme ne sme postati težko, da preči omejitve in gospodarska smrt obrtnemu in kupčičkemu stanu. Posebno neprijetno in krivico občutevajo obrtniki in trgovci, da ni pri predpisih davka v zadnjih časih nobenega

pregleda več. Interesentja, celo taki, ki so dovolj izobraženi in poučeni, so izgubili možnost orientacije o tem, za kaj so že plačali in kaj imajo še plačati. Razmere so postale take, da ni potrebnega reda v predpisovanju in pobiranju davkov. Produktivni stanovi ne morejo več voditi točnega računa o svojih davčnih bremenih. Ena glavnih zahtev je, da davkoplačevalcem zopet omogoči sodelovanje v prirejanju davkov potom voljenih zastopnikov v davčnih komisijah. Položaj je tak, da treba zopet vzpostaviti davčne komisije za pridoba in odškodnino! Slaboglasni zaupniki naj se odpravijo! Prepričani smo, da se bo dalo brez težav ustreči upravičenim zahtevam našega organiziranega obrtnega in trgovskega stanu. To naše prepričanje je tem trdnije, ker vemo, da stoj na čelu naše finančne uprave v Sloveniji odličnih strokovnjakov, mož obsežnega znanja, ki ni slep birokrat, in brezsrčen fiskalist, ampak mož, ki ima res izredno zanimanje in polno umevanje za potrebe našega praktičnega gospodarskega življenja. Danes so razmere vsepovsod težavne, davčni aparat tudi še ni tak, da bi mogel zadostiti vsem velikim potrebam davčne uprave, ali ob dobri volji bo pač mogoče zadovoljiti naše obrtnike in trgovce, ki so pokazali večeraj treznost in umerjenost v čuvanju svojih interesov. Odposlano delegacijo je gosp. delegat dr. Šavnik zelo ljubeznjivo sprejel ter obljubil, da bo podpisal po najboljših močeh sporočene zahteve.

svoje zahteve v obširni spomenici. Pred poslopjem finančnega ravnateljstva na Krekovem trgu so bili zbrani številni obrtniki in trgovci, ki so pričakovali uspeh in odgovor delegata. G. Franchetti je zbranim predstavil delegata, katerega je naprosil, naj pojasni stališče finančne oblasti napram njihovim zahtevam. Delegat dr. Šavnik je v kratkem govoru izjavil, da bo rešil nekatere zahteve spomenice sam uradoma, druge pa toplo priporočal v rešitev finančnemu ministru. Zagotovil je zbrane obrtnike in trgovce, da bo z vsa vno deloval za zopetno vzpostavitev cenilnih komisij, v katerih bodo zastopani zaupniki obrtnih in trgovskih organizacij. Zbrani so govor delegata vzeli z dovoljstvom na znanje ter se mirno razšli.

— O materinstvu predava ga. T. Hinterlechnerjeva jutri, v četrtek ob 8. zvečer na št. Jakobski šoli. Vstopnina: radovoljni doneski za pokritje stroškov. K obilni udeležbi vabi Splošno slovensko žensko društvo.

— Višinski rekord. Od tukajšnjega zrakovnega oddelka kpt. Kosa se je dvignilo dne 12. t. m. ob tri četrti 8. ure letalo Feniks (biplan) s pilotom narednikom vodnikom Vognarjem in observatorjem poročnikom Umkom na višino 6500 m. Da je letalo doseglo to višino, je rabilo 40'. Do danes še ni nobeno jugoslovansko letalo v Sloveniji doseglo te višine. Letalo je v 11' v špihalah pristalo zopet na aerodromu. Pilotu in observatorju je na tem uspehu čestiti.

— Glavni voliči za volitve občinskega odbora v Celju in v Mariboru. Kot glavni voliči sta določena: v Celju II. voliče, ki je v telovadnici meščanske šole, v Mariboru pa voliče v dekliški meščanski šoli v Miklošičevi ulici št. 1. Na teh voličih se bo dognal skupni izid po uspehu glasovanja na posamnih voličih takoj po končanem volilnem opravku na posamnih voličih.

— V svrhu olepšave Ljubljane se je že marsikaj predlagalo in tudi storilo: prenovile so se hiše, popravile ograje, preuredili mestni parki, okrasile okna in balkoni s cvetličami itd. Dovoljujemo si opozoriti še na nekaj, kar gotovo ni v lepšavo mestu in tudi ni več potrebno. Med vojno so se porabljali, kakor po drugih mestih tako tudi v Ljubljani sicer ne baš številni vrtovi za pridelovanje raznega živeža. Mesto ljubkih cvetkov po umetno urejenih gredicah je raste še lansko leto na visokih prekljih fižol in vmes koruzi, ki sta zakrivala ponekod kar cela pritičja. To velja med drugim tudi za vrtnice Kranjske hranilnice v Knafljevi ulici, kar lepi stavbi ni bilo ravno v kras. Ker je omejenjena ulica vsled bližine mnogih javnih poslopij zelo obljubena — je tam »Narodna banka«, narodno gledališče, čekovni urad, obrtna in trgovska zbornica, muzej, ne daleč od tam policijsko ravnateljstvo in deželna vlada, v hranilničnem posloju samem več uradov —, bi bilo želeli, da se kakor drugod tudi tukaj opuste vojni nasadi ter pustite vrtovi zopet njihovu pravemu namenu. Upamo, da bo imel novi slovenski upravni svet Kranjske hranilnice toliko smisla za olepšavo mesta, kakor ga je imel prejšnji nemški ter prepovedal svojim strankam saditi na vrtu fižol in koruzo. — Zeleti bi dalje tudi bilo, da se podere v Muzejski trg se zajedajoči zid ob vrtu Kranjske hranilnice in trg razširi v četrtekot do Šubičeve ulice. Za to potrebni svet je kupila mestna občina že pred leti.

— Američani za našo dečo. Od decembra 1918 do decembra 1920. je sodelovalo tudi »Ameriško - jugoslovansko društvo« v ameriški podporni akciji za prehrano jugoslovanskih otrok. Ameriška podpora uprava je potrošila za prehrano naših otrok 1.647.790 dolarjev. Tej vsoti je priložilo »Ameriško - jugoslovansko podporno društvo« še 397.832 dolarjev. S to vsoto se je več kot eno leto vzdrževalo nad 150.000 naših otrok in še več tisoč drugih je dobivalo hrano. Okrog 70.000 otrok je dobilo obleke in obuvalo. Razen tega je poslalo »Ameriško-jugoslovansko podporno društvo« nad 40 ton oboj, perila in kirurških potrebščin za bolnišnice v našo državo. Po »Amerikanskem prijatelju« je poslalo društvo poljedelskih priprav za 4388 dolarjev. Vsi dohodki so se potrošili dinolce za nakupovanje hrane, obleke in drugih sredstev, dočim so upravne troške pokrili fond, ki jih je ljudstvo nabralo v to svrhu.

— Razpuščeno nemško društvo. Društvo »Männerengesangsverein Rohitsche« je oblastveno razpuščeno, ker se njegovi cilji ne strinjajo z državnimi interesi.

— Podraženje mesa in drugih življenjskih potrebščin. Na skupni seji Zveze jugoslovanskih železničarjev in Zveze poštinskih organizacij, dne 2. aprila, je bilo sklenjeno, poslati k predsedstvu deželne vlade

de deputacijo. K tej deputaciji se je pridružila tudi Osrednja zveza javnih nameščenecv in upokojenecv. Deputacija je bila dne 12. t. m. sprejeta. Glavni smoter intervencije je bil znižanje cen mesa in drugih življenjskih potrebščin na one cene, ki so obstojale v prosincu letos. Izročila se je v tej zadevi tudi spomenica, podpisana od organizacij, v kateri se zahteva ureditev cen in odgovor tekom šestih dni, sicer nastopijo združene organizacije z represalijami. Predsednik deželne vlade je pokazal razumevanje za težki položaj celokupnega prebivalstva, posebno pa stalnih nameščenecv. Obljubil je, obrniti se takoj brezovjavno na centralno vlado v Beograd. Deželna vlada bo pa sama takoj začela najenergičnejše korake za ublaženje teh neznosnih razmer. Obenem je prosil deputacijo, da se zglašijo še enkrat pri njem, preden se seže po skrajnem orožju.

— Odškod pomanjkanje mesa v Ljubljani? Klerikalni »Novi čas« (prej »Večerni list«) je nekaj časa dolžil ljubljanskega tržnega nadzornika, češ da je on kriv, da se meso izvaja in da je trg prazen. Sedaj šele je prišel ta modri list na pravega povzročitelja vse naše mesne mizerije. Krivec je ravnatelj mestne klavnice! Pomislite! Da se izvaja živina in meso iz Ljubljane v Nemčijo, Avstrijo in Italijo, je odvisno le od ravnatelja mestne klavnice g. Skaleta. Torej na kol ž njim! Toda prevelika čast se mu dela. Dosedaj ni slutil, da je izvoz mesa in živine odvisen od njega in ne od — ministrstva. Mestni uradnik je več kot minister! Nečuvstvo! In tega ni vedel niti župan?! Sedaj gotovo vse potrebno ukrene, da se podkupljivega uradnika, ki ima take intimne zveze z vsemi živinskimi trgovci in eksporterji in ki dopušča, da se kar po 6 in več vagonov dnevno izvaja, — takoj zapre in v luknjo vtakne. In Ljubljana bo imela zopet dovolj mesa in po ceni. Res, naravnost neverjetne stvari se odkrivajo izpod vlade demokratsko-liberalne vlade, in Boga hvalimo, da izhaja »Novi čas«. Seveda informator »Novoga časa« je znani avtor famozne »Trakulje« v »Slovenec«, ki sam dobro ve, da o izvozu živine zdravnik ni ma prav nič odločevati. S člankom se je hotel iz osebne mržnje je maščevati, a mu je temeljito spodletelo. Kakor piscu tako je tudi javnosti dobro znano, da pri izvozu ni ma Skale nič odločati. Njegov posej je skrbeti, da je meso od zdrave živine, da je ogledano ter da se z mesom postopa, kakor ukazuje naredba ministrstva Krivca bo torej treba iskati drugje, ne pa na magistratu.

— Vidiranje potnih listov. Za državljane Italije velja glede taksa za vidiranje potnih listov pri tuzemskih policijskih (političnih) oblastvih nastopno: 1. Ako ima stranka vizum našega zastopništva v inozemstvu za prihod in povratek, se ne pobira nobena taksa. 2. Ako ima stranka vizum samo za prihod v našo državo, plača za vizum za odhod takso deset italijanskih lir v papirju po kurzu. — Zastopništva Združenih držav ameriških vidirajo potne liste naših državljanov samo, če dotičnik dokaže, da se ni udeležil vojne zopet antanto kot častnik ali dobrovoljec. To se izpriča s potrdilom, ki ga izda občinsko oblastvo (županstvo) rednega bivališča dotične stranke; stranka mora že imeti potni list.

— Uradne ure na policiji. Policijsko ravnateljstvo javlja, da bodo tudi od 1. maja dalje za stranke v veljavni doleži običajne uradne ure od 8. do 14. Vestí o spremembi uradnih ur so bile napačne.

— Kolkovanje vlog na zunanje ministrstvo. Ministrstvo za zunanje zadeve sporoča, da je treba glasom naredbe ministrstva financ vse vloge na gorjenje ministrstva opremiti s kolekom 2 dinarjev in zraven priložiti za rešitev še kolek 5 dinarjev. Nezadostno kolkovane vloge se ne bodo vpoštevale.

— Novi tovarni. Tovarna Union v Šiški prične v kratkem z gradbo tovarne za špirit in tovarne za drože.

— Klerikalni računi. Iz Maribora poročajo: Tukajšnji klerikalci računajo z vsa resnostjo na to, da dobe v prihodnjem občinskem zastopstvu župana. Računajo, da bo lo dobili socialni demokrati 19, klerikalci 6, JDS 10 in NSS 5 občinskih odbornikov. Na pomoč katere stranke računajo, seveda ne povedo.

— Iz policijske službe. Dragotin Gril, revirni nadzornik XI. činovnega razreda pri varnostni straži v Ljubljani, je imenovan za rovinnega nadzornika varnostne straže v X. činovnem razredu na sedanjem službenem mestu.

— Razpis službe. Službe opravilcev državnega pravdnštva na

okrajnih sodiščih v Logatcu, Kranjski gori, na Vrhniki, v Sošanju, Slovenski Bistrici in Brezicah so do dne 14. maja t. l. razpisane. Natančni razpis je priložen v »Uradnem listu« št. 37.

— Ne v Ameriko! Ministrstvo za zunanje stvari je dobilo obvestilo, da ameriške zdravstvene oblasti za najmanj 10 dni pošiljajo v karantene vse potnike, ki prihajajo v Novi Jork z italijanskimi ladjami iz italijanskih pristanišč. To se je odredilo za to, ker se je pojavilo nekoliko primerov nalezljivih bolezní na onih italijanskih ladjah, ki vršijo službo med Severno Ameriko in Italijo. Zato generalni inspektorat za emigracijo v Italiji izdal nalog, da nobena ladja ne sme sprejeti potnikov za prevoz iz Italije v Severno Ameriko. Zato morajo potniki in izseljenki, ki želijo potovati v Severno Ameriko, potovati preko pristanišč drugih zapadnih držav. Potniki, ki se vozijo v Ameriko iz Francije, morajo predhodno ostati 15 dni v karanteni pod kontrolo ameriških zdravnikov. Po poročilu kraljevih konzulatov v Severni Ameriki traja tam neprestano brezposelnost delavcev. To se objavlja vsem v znanje in ravnanje.

— Zbornik za umetnostno zgodovino. Po občnem zboru Umetnostno zgodovinskega društva se je odbor konstituiral takole: predsednik prof. Komatar, podpredseda, msgr. Steska, tajnik in urednik glasila dr. Cankar, blagajnik dr. Stele, odborniki: poverjenik dr. Skaberné, prof. Kopal, dr. Mole. Društveno glasilo s naslovom »Zbornik za umetnostno zgodovino« bo izhajal štirikrat na leto in izide prvi zvezek v kratkem. Naročnina z društveno članarino vred 100 K. Vse prijatelje vabimo, da se priključajo kot člani na naslov Umetnostno zgodovinsko društvo, Ljubljana, Resljeva cesta 10, I.

— C. M. družba v Rajhenburgu. Redni občni zbor podružnice »Družbe sv. Cirila in Metoda« za Rajhenburg, Videm in okolice se vrši v soboto dne 16. t. m. ob 7. uri zvečer v posebni sobi restavracije Unšuld v Rajhenburgu z običajnim dnevnim redom. Narodna dolžnost vsakega zavednega Slovenca in vsake zavedne Slovenke je, podpisati velevažno »Družbo«, zato prosimo, da se udeležite občnega zbora naše podružnice v čim največjem številu. Posebno se vabijo rudniški in železniški uradniki, ki še niso včlanjeni pri podružnici.

— Avtomobilska zveza Zgornja Radgona - Sv. Lenart - Maribor. Trudu okrajnega glavarja dr. Lainšiča se je posrečilo, da se z 18. t. m. uvede osebna in poštna avtomobilska zveza med Zg. Radgono - Sv. Lenartom in Mariborom. Iz Radgone odhaja avtomobil ob 5.30 zjutraj, iz Sv. Lenarta ob 7.15 in pride v Maribor ob 8.30. Iz Maribora odhaja ob 14. iz Sv. Lenarta ob 15.15 in pride v Radgono ob 17. Avtomobil vozi redno vsak dan, izveniš nedelje. Cene so zmerne. Za vožnjo Zg. Radgona - Maribor in nazaj se plača 100 K, do Sv. Lenarta in nazaj pa 50 K. S to zvezo je za enkrat odpravljena prometni škandal na tej zelo živahno frekventirani cesti.

— Razveljavljeni naredbi. Naredbi celokupne deželne vlade za Slovenijo z dne 19. aprila 1920 in z dne 5. maja 1920 o točenju in prodajanju alkoholnih pijač v Sloveniji sta bili dne 12. aprila t. l. razveljavljeni.

— Rudarski urad. Josip Cerar, klančist pri rudarskem uradu v Ljubljani je pomaknjen v X. činovni razred ter mu obenem podeljen naslov »pisarniški oficijal«.

— Izstop iz državne službe. Milan Jaklič, načelnik II. razreda v ministrstvu za socialno politiko je izstopil iz državne službe.

— Iz Ormoža. Dr. Fr. Lovrenc prevzame odvetniško pisarno gosp. Dr. Ferdo Lašiča, odvetnika v Ormožu.

— Kod je razširjen Blagajev volčin? K sobotnemu poročilu o tragičnem umoru Janeka Kreka na Govejku, v katerem smo tudi opisali, kod je razširjen Blagajev volčin, nam prijatelj našega lista z Vrhnike pošilja obširen popis vseh krajev, kjer je ta rastlina razširjena v vrhnjski občini. Teh krajev še niso izvohalo laži-turisti, in je ponekod volčin povsem skrit in dobro ohranjen. Lep je užitek, ko je ta rastlina v popolnem cvetju. Na nekaterih mestih pa so ga že popolnoma iztrebili, zlasti blizu starodavne cerkve »Kuren«.

— Posnemajmo! V Krškem se je poročil g. Fr. Vodopivec, pek, mojster in posestnik z gđ. Josipino Deržič iz Brežic in g. Karol Staneč gostilničar in posestnik v Braslovcah z gđ. Betino Levstikovo iz Krškega. Pri tej priliki so darovali krškemu Sokolu vsak po 2000 K — skupaj K 4000. — Vrli darovalec izreka krški Sokol svojo najprisrčnejšo zahvalo.

— Iz Ribnice. G. nadsvetnik Mejač Anton je naklonil iz neke kazenske poravnave 800 K v prid Jugoslovanski Matici. Najiskrenejša hvala!

— Nov cestni valjar v Ljubljani. Polagoma je začela mestna občina izveščati svoj obširno zasnovan program glede tlakovanja in zasnivanja oziroma popraviljanja med vojno zelo poškodovanih cest.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 13. aprila 1921.

— Prepis persekucij Slovencev med vojno. G. dr. Fran Jurtele nam piše: Kolikor je bila meni dana prilika, sem zasledoval med vojno persekucije poedinih Slovencev in slovenskih rodbin. Kjer mi je bilo mogoče, opisal sem sam podrobnosti, kjer mi ni bilo mogoče, sem naprosil prizadete osebe, da bi opisale same persekucije ali dale komu drugemu priliko, da zbere gradivo. Pri tem me je vodila misel, da se na ta način zbere važen in povse zanesljiv zgodovinski material! Raztegnila bi se naj akcija po vsej Sloveniji, naj bi se zbral ves material! Ko sem videl, da meni ne bode mogoče, kaj znanega doseči, da ne najdem povsod razumevanja in potrebne podpore, sem se obrnil leta 1918. na klub jugoslovanskih poslancev na Dunaju. Zaprošil sem ga, da bi vzel celo stvar v roke. Na to sem dobil od jugoslovanskega kluba na Dunaju pismo z dne 10. majnika 1918, ki se glasi: »Na Vaš dopis v stvari uporabe persekucijskega gradiva smo nameravili odgovoriti s popolnim predlogom, a to preko Zagreba, kjer je zbiranje nekako osredotočeno. Ker je pa slov. material pripadel zopet nam, se povračamo mi sami na Vaš predlog, ki je prišel vzporedno z našimi namerami. Žal, da so skoro vse naše interpelacije zaplenjene, vsled česar se da le na zaupna pota. Ker je v tiru vzporedna akcija pri Hrvatih, mi ne moremo poprej nastopiti, nego oni. Prizdružimo si torej važno Vašo inicijativno uporabi, čim stvar dorzi. To bode, nadejamo se, preko poletja V poletju 1918 ni Jugoslovanski klub ničesar ukrenil! Stvar je zaspala! Jaz pa trdim, da ne sme zaspati! Omenjeni material se mora zbrati in izdati. Obsegal bo važen zgodovinski material. Zgodovinsko važna dejstva se morajo ohraniti, kako je Avstrija postopala s Slovenci med vojno, pred propadom. V širokih krogih je bilo razširjeno naziranje in je še danes, da slovenski narod ni imel povoda, sovražitvi Avstriji in nje vlade, da so bili taki sovražniki med Slovenci samo izdajalski elementi, ki so delali proti Avstriji iz golega nagnenja do izdajalstva. Spominjam se, da sem čital neko razpravo bivšega namestnika v Bosni, generala Sarkotiča, ki je o nas Jugoslovenih isto trdil. General Sarkotič pa je bil o razmerah med Jugosloveni in Avstrijo vendar poučen. Ako je treba sodbo poučenega ga moža popravljati, tem bolje je potrebno pokazati nepoučenim, kje in kako je med vojno preganjala avstrijska vlada in vojaštvo Slovence! Ako pa se hočemo braniti, ako hočemo preprečiti, da nas zgodovinarji ne bodo krivo sodili in po krivem obsodili, moramo zbrati naš zgodovinski material sami, spraviti ga v obliko, da bo lahko pristopen vsem bodočim zgodovinskim piscem! S tem zvezano delo, trud, in stroški nas ne smejo od tega odvrtiti! Tudi vse one persekucije naših ljudi, ki so se izvršile na vojnem polju, po raznih taboriščih, n. pr. Thalerhof pri Gradcu itd., bi se morale opisati in zabeležiti in aeternam memoriam! — Dr. Fr. Jurtele.

— Češko pevsko društvo Hlahol iz Praga hoče ob 60letnici svojega obstoja prepotovati Jugoslo-

vijo ter privediti po jugoslovanskih večjih mestih koncerte. Izvajalo bo skladbe Smetana, Dvořaka, Foerstera, Suka, Křižke, Věpalka, Štepana, Jiranka i. dr. V Ljubljano dospje 14. maja in priredi koncert dne 15. maja; na povratku bi se ustavilo v Mariboru. Zbor šteje 60 moških in 60 ženskih članov, skupaj 120 oseb. Za sprejem čeških pevcev se pripravljata tudi že Ljubljana, saj se ji ne obeta — po ruski drami — le nov umetniški užitek nego bo gostovanje Čehov tudi nov dokaz naših narodnih in kulturnih vezi.

— Občinski volitev v Kranju — ne bo! Kakor poročajo iz Kranja so se ondote stranke za občinske volitve med sabo sporazumele glede zastopstva v občinskem odboru. Z ozirom na to vložijo skupno kandidatsko listo. Ker volilni red določa, da je smatrati v slučaju, ako se vložijo samo ena kandidatska lista, dotične kandidate enostavno kot izvoljene, odpade formalna volitev.

— O opciji. Rok za optiranje oseb, ki so pristojne na teritorijih, okupiranih po Italiji, in za osebe, ki so pristojne na plebiscit. ozemlju, je sedaj določen. Rok za plebiscitno copo teče od dne 18. novembra 1920, to je od definitivne dodelitve tega teritorija, za kraje, okupirane po Italiji, pa od dne februarja 1921, to je od dne, ko je bila izvršena izmena ratifikacij rapsalske pogodbe.

— Zlahta na kandidatni listi. Iz Most nam pišejo: »Nositelji bivši župan Oražem. Poleg njega klerikalne liste v Mostah je znani se nahajajo na tej listi še dva njegova sina, njegov zet Poženel in eden njegov uslužbenec. Ako bi klerikalna lista prodrla, bo v občinskem odboru v Mostah vsa Oražmova zlahta, kar bo po skušnjah prejšnjih let gotovo v veliko »korist« vse občine. Kakor je znano, je bil Oražem svoječasnno prisiljen zapustiti županski stolec. Imenovan je bil za gerenta Karpe, ki pa je samo slepo orodje v Oražmovih rokah, Oražmov slomorezec. Faktični gerent je Oražem, ki tudi vodi vse občinske posle. Ali je to znano deželni vladi? Menimo, da ne, ker sicer bi pač ne mogla trpeti, da bi Šušterčičanec Oražem slej koprj gospodaril v Mostah. Da vlada v moščanski občinski upravi še vedno Šušterčičev duh, dokazuje najbolj dejstvo, da visi ta v občinski pisarni pač Krekova in Wilsonova slika, ni pa v njej prostora za sliko našega kralja ali prestolonaslednika regenta Aleksandra. Opetovano se je že zahtevalo, naj si občinski urad preskrbi vladarjevo sliko, toda Oražem je bil baje tisti, ki ni hotel o tem ničesar slišati. Zeleti bi bilo, da se napravi konec tem škandaloznim razmeram v Mostah in da se postavi za gerenta mož, ki bo s svojo osebo jamčil za to, da se bodo občinske volitve izvršile pravilno in pravično. Moščanska občina ne sme zopet postati predmet izkoriščanja s strani Oražmova zlahta.

— Deputacija pri delegatu ministrstva financ. Kakor smo že v večerjšem poročilu omenili, je odšla posebna deputacija pod vodstvom poslancev prof. Reinsnerja k delegatu ministrstva financ g. dr. Šavniku, kateremu je predložila

vanih cest. Z novim cestnim valjarjem so začeli s posipanjem Dalmatinove ulice. Ta valjar je občina naročila že pred vojno, a ga je dobila šele sedaj.

— Pogreb ga. Marije Pucove, matere g. Dinka Puca je bil večeraj popoldne. Udeležilo se ga je izredno veliko občinstva, saj pozna našega dr. Puc vsakdo. Pred hišo je zapel pokojnici pevski zbor šentjakobskega naprednega društva »Vigred« po povrnec. Bil je to prvi nastop tega zbora, a bil je tako lep, da dela vso čast gospodu pevovodji Maroltu in vsem pevcom. Vidi se, da se bo zbor tekom časa prav krasno razvil, kar je z ozirom na šentjakobski okraj prav veselo pozdravljati.

— Gozdni požar pri Celju. V ponedeljek popoldne je izbruhnil gozdni požar na Pečovniku pri Celju. Čim so opazili ogenj, so hoteli na pogorišče orožniki in gasilci iz Celja. S pomočjo sosednih kmetov se je gasilec in orožnikom po dvehurnem trdem delu uspešno požar pogasili. Vojaškemu oddelku, ki je medtem prišel na pogorišče, ni bilo treba stopiti v akcijo. Požar je nastal, ker so kmetje v gozdu zanetili staro travo.

— S ponarejenimi žigi žigosani bankovci. Zadnje tedne so se v Ljubljani pojavili zelo številni dvo- in enokronski bankovci, ki so vsi nosili ponarejene žige. Večina ma so bili to žigi kotarskih oblasti, kakor »Ruma, Osijek in Vinkovci«. Razpečevalci so skušali v Ljubljani zamenjati te bankovce. Razvili so plodonsne špekulacije, kajti te bankovce so nakupovali v Zagrebu, kjer jih prebivalstvo ne mara več sprejemati, ter jih potem nosili v Ljubljano. Policiji se je posrečilo prijeti enega takih razpečevalcev. Starinarju Salmiču na Sv. Jakoba nabrežju je pred dnevi plačal neki svoj dolg po 200 K Raso Lumbič, rodom iz Bosanske Dubice, v samih dvokronskih bankovcih. Pozneje je Salmič ugotovil, da nosijo ti bankovci ponarejen žig. Po dolgih poizvedbah je policijski agent Hauptman izsledil Lumbiča, ki se bavi z nakupovanjem

stare obleke, na stanovanju nekega Sadibašiča Ahmeda na Valvazorjevem trgu. Med posteljno odejo je našel agent 17 zavojev dvokronskih in 4 zavojev enokronskih bankovcev. Celokupno mu je zaplenil 1765 komadov po 2 K in 509 komadov po 1 K. V teku zadnjih dni je moral Lumbič razpečati mnogo tega denarja, kajti povsod ga je silil in vrival. Lumbiča so aretirali in izročili sodišču.

— Tatvine in tatvine. Delaven Antonu Koprivcu je bilo na stanovanju v Rožni dolini št. 95 ukradeno raznovrstno perilo v skupni vrednosti 3600 K.

— Drzen je bil tat na Friškovec. Skozi okno so se je priplazil v zaprto stanovanje železniškega uradnika S. Čenčurja v vili Fani in odnesel 1000 K vreden suknjič. — Ivan Zupan je posestniku Antonu Teranu na Bistrici pri Kranju odnesel 100 kg moke in razno obleko v vrednosti 2200 K. — Ivan Merku na Privozu št. 8 je bilo iz dvorišča odneseno različno perilo, vredno 700 K.

— Vojaška begunca. Dežurni major Pučnik je večeraj javil, da sta od I. čete II. baona 40. pp. v Ljubljani pobegnila dva vojaka muslimana, redova Ekrem Mehmed Alič in Redjo Jusič. Imata na sebi samo vojaško obleko brez orožja.

— Gostilno »pri dobri Kapljici« v Koblerjih Stara cerkev pri Kočevju je prevzela gospa Anka Satrian, nakar opozarjamo izletnike.

Opozarjamo vse p. n. trgovce in tobakarne na današnji oglas na zadnji strani Ciril in Metodovih vžgalic, ki jih priporočamo. Noben trgovec in nobena tobakarna ne sme biti brez njih! Konsumentje, zahtevajte edino le to vrsto!

— Cenjene naše naročnike, katerim smo priložili položnice, opozarjamo, da se vsem onim, ki bi preslrali pravočasno poslati naročnino, za mesec ustavi dopušljanje dne 27. aprila in prosimo to uvaževati.

Velikanski požar v bohinijski dolini.

Požar traja dalje. — Gozdni vrhovi, Jelo vica in drugi v plamenu.

V ponedeljek, okoli 3. popoldne se je razlegel po vsej bohinijski dolini turoben glas plati zvona, naznanjajoč izbruh velikega požarja, ki je izbruhnil na doslej nepojasnjen način na državnih žagi verskega zaklada pri Soteski, na pilarni, z dvema polnobjarnikoma in kjer so bile nakopičene velikanske zaloge rezanega lesa in hlodov. Po vaseh je tudi odmeval glas trompet požarnih bram. Na vozovih in peš so prebivalci Bohinja hiteli na kraj velikega požarja, da pomagajo z vsemi človeškimi silami udušiti divji element, ki se je bliskovito širil po vsej žagi in skladišču.

V Bohinijski Beli, ob vhodu v dolino, smo opazovali veličasten prizor. Glas trompete požarne brambe je dvignil vse prebivalstvo na noge. Povpraševali so: »Kje gori?« Tako pa so opazili v smeri proti Obrnam-Soteski temno-rjav siv dim, ki se je valil navpično kviško proti nebu. Vsa Soteska je bila mahoma vsa v gostem dimu.

Gasilno društvo v Bohinijski Beli je prvo dospelo na kraj požarja s svojo brigadno. Za njimi so došli gasilci iz Rečice pri Bledu, iz Milna ob Blejskem jezeru in iz daljine Bohinske Bistrice.

Požar je bil strašen, vročina naravnost peklena.

Gasilnim društvom je bilo nemogoče z navadnimi brigadami pogasiti velikanski ogenj, ki je zavzemal vedno huje in obširnejše dimenzije. Gasilec se je posrečilo obvarovati pred ognjem samo malo skladišče desk, naloženih ob savskem mostu. V kratkem času so pogorela vsa poslopja z žago vred popolnoma do tal. Pogorela so vsa skladišča desk in hlodov do savskega jezua. Nekaj hlodov so gasilci rešili na ta način, da so jih pometali v potok.

Vred pomladne suše so iskre in velik kupl žerjavice leteli daleč na okoli. Iskre so povročile na to še gozdni požar. Vnel se je gozd v Soteski, ki je začel gorjeti z vso silo in divjostjo. Vsa kotlina proti Bohinju do Babjega zobna je bila vso noč v velikem žaru, vsa dolina je bila razsvetljena ko nekdo, ko so se goreli bohinijski plavži. Še danes, v torek ob 3. popoldne gori gozd v Soteski in se širi proti vrhovom Jelovice. Velikanski gozdni požar je bilo nemogoče udušiti ali vsaj omejiti, ker sila prebivalstva niso bile kos divjemu elementu. Zaprošili s pomočjo v Ljubljano

Požar traja še danes dalje.

Jesenice, 13. aprila. Velikanski gozdni požar na Jelovici, ki je nastal po požaru žag v Soteski, je trajal večeraj ves dan, vso noč in traja še danes z vso vehemenco. Iz Ljubljano je sinoči došlo 145

vojakov pod poveljstvom kapetana Andriča na pomoč Bohinju. Vojaštvo je takoj začelo z gasilnimi deli na vrhovih Jelovice in v gozdovih Soteske. Iz Ljubljane se je vojaštvo odpeljalo ob 8.25 zvečer proti Jesenicam.

Državne žage verskega zaklada so imele v najemu lesni trgovci Dolenc, Arnejc in Pogačnik, ki so člani lesne industrijske družbe »Sava«. Od verskega zaklada so prevzeli v eksploatacijo gozdove okoli Soteske. Na skladiščih so imeli okoli 140 vagonov lesa in hlodov. Požar je skoraj vse uničil in cenijo škodo nad 12 milijonov. Kakor javljajo je požar nastal na ta način, da se je vnelo žaganje. Žage so popolnoma upepeljene. Žerjavica še vedno ti Gozdni požar traja še danes vse dopoldne.

Požar zanetila zlobna roka. — Celokupna škoda 16 milijonov.

Ljubljana, 13. aprila. Iz merodajnih lesno-industrijskih krogov smo prejeli o velikanskem požaru v Soteski še naslednje podrobnosti: Požar je morala zaneti zlobna roka, kajti izključeno je, da bi bil požar nastal vsled kakega defekta v masineriji. Žage verskega zaklada so bile žage na vodno turbino. Če bi iz masinerije bil povzročen požar, bi se to takoj opazilo in gotovo iskre pogasilo. Požar je nastal v žaganju in se je bliskovito razširil po vseh prostorih. Bilo je nekaj strašnega. Zorole so zaloge najfinjšega rezanega lesa, katerega je težko dobiti. Les je bil določen za eksport v Italijo in Levanto. Kako je bil požar strašen, si lahko predstavljamo v dejstvu, da so celo hlodi v vodli goreli in zgoreli.

Škoda. Lesni trgovci cenijo škodo samo na uničenem materialu na minimalno štiri milijone kron, škodo na vpepeljenih žagah nad dva milijona kron, v milijone pa gre škoda v požganih gozdovih. Gozdni požar je uničil velikanske komplekse smrekovih gozdov. Požar je bil tako silen, da je upepelil visoke smreke do vrhov. Razširil se je visoko v vrhove Jelovice. Škoda v gozdovih cenijo minimalno na 10 milijonov kron. Prizadeži so po teh požarih verski zaklad in posamezniki posestniki Bohinijske doline.

Žage v Soteski so imele v najemu lesni trgovci Fran Dolenc iz Skofjeleke, Josip Pogačnik iz Podnarta in tvrdka Arnejc iz Jesenic, vsi družabniki lesno-industrijske družbe »Sava«. Proti požarujo so bili zavarovani pri zavarovalnici »Jugoslavija« za zelo minimalen znesek.

Najnovejša poročila.

USTANOVITEV POLJEDELSKE SOLE V SLOVENIJI.

— d Beograd, 12. aprila. V ministertvu za poljedelstvo se izdeluje pravilnik in proračun za ustanovitev poljedelske šole na Dolenskem v Sloveniji.

USTANOVITEV VIŠJE POLJEDELSKE SOLE V SRBIJI.

— d Beograd, 12. aprila. Pred nekaterimi dnevi je odšla v notranost Srbije komisija za ustanovitev višje poljedelske šole v Srbiji. Do

sedaj smo imeli samo eno tako šolo v Križevcih na Hrvatskem.

NOVI ČESKOSL. POSLANIK NA DUNAJU.

— d Dunaj, 12. aprila. Avstrijska vlada je dosedanjemu češkoslovaškemu poslaniku v Bernu dr. Cirilu Dušekmu podelila agrement kot poslaniku češkoslovaške republike v Avstriji.

ZELEZNIČARJI IN ALKOHOL.

— d Beograd, 12. aprila. Ministertvo za narodno zdravstvo izde-

luje načrt zakona, s katerim se vsem železničarjem v času, ko vrše službo, prepoveduje alkoholne pijače.

STAVKA DELAVCEV JEKLARNA NA ŠTAJERSKEM.

— d Gradec, 13. aprila. Večeraj so začeli stavkati nameščenci v delavnica gornještajerske zveze jeklarn, ker pogajanja, ki so se vodila s podjetniki že več tednov, niso imela nobenega uspeha. »Arbeiter Wille« izraža bojazen, da bo stavka trajala dlje časa in da bo mezdni boj ljut.

NALOGA KONFERENCE V PORTOROSE.

— Pariz, 12. aprila. »Petit Parisien« piše k rimski konferenci, da pomeni predzadnje stopnjo težke likvidacije avstroogrškega nasledstva. Potem bodo mogle nasledujoče države svoje nove domove postaviti na trdne temelje. To bo naloga konference v Portoroše. Tako se končno organizira v miru središče Evrope.

VLADNA KRIZA NA MADŽARSKEM KONČANA.

— d Budimpešta, 12. aprila. Kakor poročajo večerni listi, se more vladna kriza smatrati za končano. Kabinet se ne bo rekonstruiral; ministri predsednik Teleki prevzame namesto odstopivšega dr. Gracza portfelj ministertva za zunanje posle. Ministrom za notranje posle bo baje imenovan poslanec Stefan Kesse. Narodna skupščina se sestane prekone že v petek ali soboto.

ŠPANSKA VLADA NE MARA ZA KARLA.

— Pariz, 12. aprila. Iz Madrida je došla vest, da je špansko ministertvo odločno zavrglo poročilo, razširjeno po listih, da je španska vlada povabila razkralja Karla na bivanje v Španiji. Mogoče, da je poslal vabilo, o katerem je govoril madžarski ministrijski predsednik, kak član kraljevske hiše iz družinskih čustev.

— Bern, 12. aprila. Razkralj Karel čuti, kako bi zvezni svet v Švici radi videl, da bi zapustil deželo. Zato se je Karel začel pogajati z vlado, da bi se mu izposlovalo bivanje kje drugje.

AMERIŠKA MISIJA PROTI ZVEZI NARODOV.

— London, 12. aprila. Iz Washingtona brzojavljajo, da pošlje Harding v kratkem v Evropo misijo pod vodstvom senatorja Roota, ki bo imela nalogo, da reši še vseča vprašanja med zavezniki in Zedinjenimi državami. Ta misija pa ima še posebno nalogo, da strmolavi obstoječo Zvezo narodov ter jo nadomesti z drugo institucijo, ki bo bolje odgovarjala interesom Zedinjenih držav in raznih ameriških republik.

AMERIKA ZA MIR Z NEMČIJO IN PROTI SEDANJI ZVEZI NARODOV.

— d Washington, 12. aprila. Zagotavlja se, da se bo predsednik Harding v svoji poslanici kongresu izrekel za odločitev, v kateri se zahteva sklep miru med Nemčijo in Zedinjenimi državami. Poslanica se nepreklicno izreka proti sedanji zvezi narodov.

STAVKA RUDARJEV V ANGLIJI.

— d London, 12. aprila. Konference rudarjev in lastnikov rudnikov se je končala ob 18.15. Rudarji so takoj odšli na shajališče delavske trozveze. Vsi so, kakor se je kazalo, smatrali položaj za jako resen. Udeležniki konference je izjavil: Ni se našla nobena rešitev in mi smo še jako daleč od sporazuma. Pripravili nismo ničesar za nov sestanek z lastniki rudnikov ali z vlado. Kolikor jaz vem, pomeni to, da bo izbruhnila stavka nočoj o polnoči.

— d London, 12. aprila. Za torek opolnoči napovedana stavka železničarjev in transportnih delavcev se je preklicala.

Kultura.

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

Drama.

Sreda, 13. aprila: Gospodična Julija Don Pietro Caruso. Red D.

Četrtek, 14. aprila: Miss Hobbs. Po znanih cenah. Izven.

Petek, 15. aprila: Borba. Red C. Sobota, 16. aprila: Mrakovi. Red B.

Nedelja, 17. aprila: Borba. Po znanih cenah. Izven.

Ponedeljek, 18. aprila: Gospodična Julija, Don Pietro Caruso. Red A.

Opera.

Sreda, 13. aprila: Zaprto. Očtrtek, 14. aprila: Thais. Red A.

Petek, 15. aprila: Ruski umetniški večer. Izven.

— Glasbena Matica. V sredo, dne 27. aprila t. l. ob 8. uri zvečer se vrši v pevski dvorani Glasbene Matice izredni občni zbor z dnevnim redom: Podržavljenje konservatorija in šole Glasbene Matice. Radi važnosti dnevnega reda prosil odbor polnočevine udeležbe.

— Ruski umetniški večer. Predprodaja vstopnic za »Ruski umetniški večer«, v petek dne 15. t. m. v operni gledališču, prične v sredo 13. t. m. Vstopnice se dobivajo pri blagajni opernega gledališča ob navadnih urah po sledečih cenah: Parter: Sedež I. vrste K 70, II. in III. vrste K 55, IV. do IX. vrste K 45, X. do XI. vrste K 35. Dijaško stojišče K 4. Lože: Parter K 250, Balkonske K 150, Nadaljuje vstopnice v I. redu in parterju K 50, Balkonske lože K 25. Balkon: Sedež I. vrste K 35 II. in III. vrste K 20. Galerija: Sedež I. vrste K 10, II. do V. vrste K 8. Stojišča K 3.

— Koncert Costapalaria - Schweiger - Vasiljeva. Po dolgem času dano nam je bilo slišati v ponedeljek v koncertni dvorani Unionsa zopet najprihajnejšo slovensko pevko Costapario-Dev. Glas še vedno škrjančkov, pomladanski. Costapalaria - Devova je v prvi vrsti interpretka vsemogočih narodnih pesmi, Dolina v slovenski izdaji. Dolina, ruska pevka narodnih pesmi, si je tudi na mah pridobila srova vse Rusije v nekoliko večerih. Srčkane pesnice, zaljubljene, a še bolj šaljive, nagajive gredo Devovi naravnost, prepričevalnejše, kakor katerekoli druge. Iz vseh ostalih umetnih pesmi pa ji je vsakako dostopnejši kakor brezobzirni Liszt, četudi ima silen, moški prijem. Zlasti je treba pohvaliti Schweigerjevo, da ne izbira virtuoznih, atletskih pjes in je zato njena umetnost v načinu podajanja, notranja, duševna. Kaj enakega absolutno ne more reči o »virtuozinji« na harfi Larisi Vasiljevi. Že instrument se mi je zdel slab, potem pa še par nemuzikalnih, ali nemuzikalno igranih sentimentalnosti z brezbarvnim, bagatelnim dodatkom. Niti Costapariji, niti Schweigerjevi ni treba iskati dopolnila v Vasiljevi. Močni sta tako, kakor sta po svojem močna Rjavec in Ličar brez tretjega. — Cvetlice in šumega priznanja je bilo mnogo, koncert bil je končan kmalu, občinstva skoro polna dvorana. Prireditev zapuščia prijeten, ljubeznjiv utis. —6.—

— Vprašanje narodnega gledališča. V prostorih »Slovenske Matice« je bil v ponedeljek ob 6. sestanku zastop. raznih kulturnih društev. Razgovor je bil o gledališču in o znani vesti, da se namerava gledališče zopet izročiti privatni upravi. Vodja poverjenstva za uk in bogočastje dr. Fran Skaberne je podal stvarna poasnila v tej stvari. Sprejeta je bila resolucija, ki zahteva, da ostani gledališče še nadalje v državni upravi in odločno odklanja načrt, da bi se zopet izročilo v privatne roke.

— »Jugoslovenska Njiva« št. 14. ima tole vsebino: Dr. Oskar Jaszi: Ugarska iza sloma; Frano Bulič: Muzej Jugoslavije V.; Dr. Milan Vrbanič: O burzama i njihovom radu; M. Čubelč: Stičanje rudarskih povlastica; Dr. Vladimir Vranič: Univerzitetški študij. — Jugoslovenski pregled: Umjetnost; Nautka; Privreda. — Slavenski pregled: Čehoslovački glasnik. — Inostrani pregled: Udrženica Države Sjeverne Amerike. Listak.

— Revije »Nova Evropa«, št. 3 ima naslednjo vsebino: Novo jugoslovensko. — Predhodnici ilirizma (M. Murko). Narodno zdravje: Novi načrt sanitetskega zakona (Dr. J. Popović). — Politički pregled: Naši inoverci o ustavi (G.-r.) Stara i nova ameriška administracija (B. Laz). Ekonomski pregled: Poštanski čekovni promet (B. B. Maričić). Banke in bankarstvo (I. B.) »Novčarstvo Hrvatska. Slavonija i Medjumurje« (I. B.) Književni pregled: Od »Konrada Valerodaca« do »Gorskoga Vjenca« (Philéas Lebesgue). Pisma iz Pariza (M. Črgjanski). II. Minhen. — Knjige Iva Andrića (B. Livadič). Knjige i listovi: Vendlov »Preporočje« — Pučka prosvjeta. — Čaklovičeva »Jugoslovenska literaturac«. — Beležka: Doceļavanje naših predaka, a tekstovima Konstantina Porfirogenita (T.)

Gospodarske vesti.

— g Trgovski shod v Mariboru se vrši v nedeljo 17. aprila ob 9. uri do polne v dvorani pivovarne Götz, s sledečim dnevnim redom: 1. Stališče trgovstva pri reviziji avtonomne carinske tarife in sklepanju trgovskih pogodb, poroča I. Mohorič. 2. Neurejenost prometa, poroča Ivan Kejžar. 3. Maribor, kot trgoveško in prometno križišče, poroča V. Weixel. 4. Propadanje vinske trgovine in njeni vzroki, poroča Fran Čuček. 5. Prosipno delo med trgovstvom v časopisju, šolah, strokovnih in gospodarskih organizacijah, poroča Fran Zelenik. 6. Razmerje trgovine z združništvom, poroča dr. V. Sernea. 8. Izjednačenje trgovske in obrtne zakonodaje, poroča Ivan Jelačin. Po shodu se vrši popoldan skupni izlet v Fallo. Zvečer se vrši na to družabni večer z vojaškim koncertom in Götzovi dvorani. Zveza trgovskih gremijev in zadrug vabi vse trgovstvo, da se polnoštevilno udeleži mariborskega trgovskega shoda, na katerem bo začrtan program nadaljnega strokovnega dela slovenskega trgovstva.

— g Dobavni razpis. Glavno sanitetno skladišče vojne in mornarice v Zemunu namerava potom javna draž-

be nabaviti velike množine raznega materiala. V to svrhu se bodo vršile ponudbene licitacije v upravi glavnega sanitetnega skladišča v Zemunu, vršelj ob 11. uri popoldne in sicer: 1.) 21. aprila t. l. za dobavo razne posode iz stekla, pločevine, emailirane pločevine, kozarcev, steklenic, jedilnega orodja, kuhinjske in umivalne posode in orodja itd. 2.) 28. aprila t. l. za dobavo stražniških in zdravniških oblek, perila itd. 3.) 25. aprila t. l. za dobavo umrtaške obleke, perila in opreme. Vzroci in modeli predmetov, ki jih je dobavitelj, dobavni pogoji in sploh vse podrobnosti so interesantom v gornj navedeni pisarni ob delavnikih na vpogled. En izvod dobavnega raspisa je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na vpogled.

— g Občni zbor Zveze trgovskih gremijev in zadrug za Slovenijo se vrši v Mariboru v soboto dne 16. aprila ob 5. uri popoldne v prostorih gremijalne šole v Jurčičevi ul. 8 s sledečim dnevnim redom: 1. Otvoritev rednega občnega zbora. 2. Uveritev zapisnika ustanovnega občnega zbora z dne 10. apr. 1920. 3. Letno poročilo o delovanju Zveze v poslovnem letu 1920—21. 4. Računski zaključek za leto 1920—21 in proračun za leto 1921—22. 5. Predlog načelstva za izpremembo pravil. 6. Samostojni predlogi po § 14. zveznih pravil. 7. Slučajnosti. Ker je na dnevnem redu izprememba pravil, je po § 26. zveznih pravil za odobritev potrebna dvetretjinska večina zveznih delegatov. Zveza pozivlja vse gremije in zadruge, da se po svojih delegatih oziroma svojih namestnikih polnoštevilno udeleže občnega zbora. Skupen odhod v Maribor je v soboto z opoldanskim osebnim vlakom, ki prispe ob pol 5. v Maribor. Za prenočišče delegatov in namestnikov v Mariboru je preskrbljeno in ni potreba posebnih prijav. Po občnem zboru se vrši v gostini Maribor pozdravni večer delegatov ter zastopnikov organizacij iz drugih pokrajin.

— g Novi bankovci na Madžarskem. Na Madžarskem se izda poseben zakon za emisijo državnih bankovcev. Vlada bo v to svrhu dovolila kredit ene in pol milijarde madžarskih kron. Instituciji bo načelovala posebna komisija, v katero bodo imenovani člani parlamenta in višji uradniki. Bavila se bo z vsemi posli, razen s hipotekarnimi. Vsak teden bo izdajala komunikacijo o cirkulaciji bankovcev in poročilo o bilanci.

Borze.

— d Zagreb, 12. aprila. Devize: Berlin 229—231, Italija 650—634, London 561, New York 140—142, Pariz 1008—1012, Praga 194—195 50, Svica 2475—2500, Dunaj 2445—25, Bukarešta 209—0. Valute: Dolarji 138.50—138.75, avstrijske krone 24.50 do 24.75, carski rublji 75—75, nemške marke 225—229, rumunski leji 201—205, italijanske lire 625—630, turške lire 510—0, angleški funti 546—549, češkoslovaške krone 185—0.

— d Dunaj, 12. aprila. Devize: Amsterdam 20650—20750, Zagreb 414—418, Berlin 944—950, Budimpešta 214.50 do 216.50, Bukarešta 932.50—942.50, London 2360—2380, Milan 2720—2740, New York 590—594, Pariz 4300—4340, Praga 829—835, Sofia 700—710, Varšava 74—76, Curih 10235—10371; valute: dolar 584—588, bog. levi 675—695, nemške marke 947—953, angl. funti 2350 do 2360, franc. franki 4295—4335, holandski goldinarji 20500—20700, italijanske lire 2717.50—2737.0, dinarji, tisočaki 1642—1662, poljske marke 79—81, rumunski leji 930—940, švic. franki 10300 do 10350, češkoslov. krone 830—836, madžarske krone 210—212.

Sokolstvo.

— Ljubljanski Sokoli naznanja svojem članstvu, da se bodo odslaj naprej izdajale savezne legitimacije in znaki samo ob torkih in sobotah ob 6. do 7. popoldne v odborovi sobi v Narodnem domu. Vsak mora priti po legitimacijo osebno in naj prinese seboj sliko, format 6 krat 9. Članarino bo v bodoče pobiral sluga, na kar se članstvo opozarja. (K)

Društvene vesti.

— Orkestralno društvo Glasbene Matice v Ljubljani, priredi v nedeljo dne 17. aprila ob 8. zvečer v Sokolskem domu na Viču koncert pod vodstvom konserv. prof. Karla Jeraja s sodolovanjem solista.

— Čevljarska zadruga za Ljubljano in okolico vabi gg. člana na redni »Občni zbor«, ki se vrši v nedeljo 17. t. m. točno ob pol 10. uri dop. v restavraciji »Narodnega doma« z običajnim dnevnim redom. Za obilo udeležbo vabi Odbor.

Darila.

Upravi našega lista so poslali za: »Jugoslovensko Matice«. Uradništvo okr. glavarstva v Crnomlju K 230, mesto venca pokojnemu veter. nazd. M. Pavlinu. »Oslepele slov. vojake«, G. Katinka Sušnikova iz Skofje Loke K 200 in g. Feliks Urban, trg v Ljubljani K 100, mesto venca na krsto proranu umrlega prijatelja, g. Kramerja v Trbovljah. Skupaj K 300. »Mesto ubožnico na Japljevi cesti št. 2.« Rodbina Jos. Moli star. v Trbovljah K 100, mesto venca na grob prijatelja g. Ivanu Kramerju, trgovcu v Trbovljah. Srčna hvala!

Zdravstvo.

Napredovalni zdravniški kurzi.
Na željo prof. dr. N. Jagiča, Wien, VIII., Schloßelgasse 22, ki je pripravil dati zdravnikom iz Jugoslavije vsa pojasnila in jim iti na roko, naznaja zdravstveni odsek, da se vrše v aprilu, maju in juniju na dunajski medicinski fakulteti praktični napredovalni kurzi iz vseh panog medicine. Od 6. do 18. junija se vrši kurz iz kirurgije, ortopedije, ginekologije in pediatrije. Program tega kurza je interesantom na razpologo v zdravstvenem odseku.

— Tečajji za zdravniške pomočnice. Začetkom meseca maja se otvori pri zdravstvenem odseku pokrajinske vlade v Splitu tečaj za zdravniške pomočnice za malarijo in tuberkulozo. Tečaj bo trajal dva meseca. Udeležence, doma iz Splita, se sprejmejo v tečaj proti plačilu 100 dinarjev na mesec, udeležence od drugod pa proti plačilu 500 dinarjev na mesec. Po dovršenem tečaju se bodo namestile z

mesečno plačo 600 dinarjev in dnevnicu po 10 dinarjev. Prošnje s političnimi in zdravniškimi spričevali naj se pošljejo splitskemu zdravstvenemu odseku.

Zdravstveno stanje mestne občine ljubljanske. V času od 27. marca do 2. aprila t. l. se je rodilo v Ljubljani 25 otrok in sicer 10 moškega in 15 ženskega spola. Mrtvorojenca sta bila 2. Umrlo je 17 oseb in sicer 11 moških in 6 žensk. Od teh je bilo 8 domačinov in 9 tujcev. V sled življenske slabosti je umrlo 1, vsled jetike 4, vsled srčne hibe 4, za rakom 2, vsled raznih drugih naravnih vzrokov 4, vsled slučajne smrtne poškodbe 2. Nalezljive bolezni v tem tednu ni bilo priglajene niti en slučaj.

Raznoferosti.

Prepovedana privatna praksa zdravnikov v Rusiji. Iz Moskve poročajo, da je zdravnikom prepovedano v Rusiji izvrševati privatno prakso. Vlada plača vse zdravnike, zato pa so obvezani, da lečijo ljudstvo popolnoma brezplačno.

Od kedar se uporablja sladkor?
Uporaba sladkorja izvira iz druge polovice 18. stoletja, medtem ko se je prej uporabljal za sladkanje jedi in pijače samo med.

Narodna obrana.

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani je prejela meseca marca t. l. sledeče prispevke:

I. Podružnice: Sava, Javornik, Koroska Bela, 500 K; Trebnje 541 K; Sevnica 1000 K; Trbovlje m. 10 K; Ljubljana, šentpetrska ž., 279 K; Ljubljana, I. mest., 203 K; Ljubljana, šentjakobsko-trnovska, m., 232 K; Ljubljana, šentjakobsko-trnovska ž., 692 K; Skočijan 36 K; Hoče 220 K; Ribnica na Pohorju 761 K; Mokronog 450 K; Vuzenica 8 K; Kranj m., 420 K; Raka 957 K; Borovnica 1000 K; skupaj 7302 K.

II. Nabiralniki: gostilna Rus. Grosuplje, 80 K; gost. Varšek, Raka, 32 K; kavarna Zvezda, Ljubljana, 186 K 40 v; dr. Juro Hrašovec, Celje, 11 K; skupaj 309 K 40 v.

III. Obrambni sklad: Josipina Igljč, Ljubljana, 200 K; oficirski zbor

9. pešpuka v Negotinu 200 K; Josipina Lebinger, Litija, 200 K; M. B. Ljubljana, 200 K; ženska šentpetrska podružnica, Ljubljana, v spomin na pok. Fr. Malijaja, 600 K; F. Lenard, Ljubljana, 200 K; neimenovan, Ljubljana, 200 K; skupaj 2000 K.

IV. Razni prispevki: I. Kette, Ljubljana, 1000 K; Terezina Lenč, Ljubljana, 100 K; dr. Hacin, Ljubljana, 100 K; neimenovan, Ljubljana, 15 kron; Val. Zablacan, Sv. Trojica, 10 K; Dragarjev Neti, Kočevje, 100 K; dr. Iv. Dimnik, Krško, povodom smrti svoje matere go. Ane Dimnikove, 2000 K; Božidar Ferline, Beograd, mesto venca na krsto pok. Iv. Debelaka iz Smarja pri Jelšah, 100 K; učiteljsko društvo za breziški kraj mesto venca pok. tovarišema Gobca in Rumpreta 360 K; Ante Gropuzo, cand. iur., Zagreb, 6360 K; J. Režek, Ljubljana, 200 kron; gostilna Lud. Šovar, dvova, Rakek, 165 K; omizje v Spod. Šiški ob priliki krsta Milana in Milivoja 450 K; uprav. »Slov. Narod« 180 K; uprav. »Jutr« 100 K; neimenovana v počaščenje pok. Luke Svetca 1000 K; I. Seliskar, Rožna dolina, ob priliki poroke

svojeja sina 50 K; vesela družba pri Berdajnu na Savi pri Litiji 10 K 80 v; skupaj 12350 K 80 v.

— **Jugoslav. Matica.** Ustanovni občni zbor podružnice Jugoslav. Matice za logaški sodni okraj se vrši v nedeljo dne 10. aprila t. l. ob 3. popoldne v ljudski žoli v Gorenjem Logatcu z občajnim sporedom. Vsi priglajeni člani, dobrotniki in zavedni Jugoslavoani se vabijo, da se zborovanja v prav obilnem številu udeležijo.

Glavni urednik:
Rasto Pustoslemšek.
Odgovorni urednik:
Božidar Vodeb.

Proda se kobila

145 cm visoka, rjave barve, 5 let stara, vročevinska, izvrstna za tek; voz napravljivček na olnjate osi in 4 peresa v zelo dobrem stanju ter sredi z usnjem tapacirane in na peresa. Istopam se proda fotografirani aparat znamke »Nettel«, 9 x 12, daljnogled za eno oko in citre z notami. Vprašati je na Sušte šič Slavko, Radovjica.

+

Tužnim srcem naznanjamo, da je naša iskreno ljubljena soproga, mati in hčerka

Marija Rus roj. Kadivec

soproga strojnika drž. žel.

v torek po kratki mučni bolezni preminula.

Pogreb bo v četrtek 14. t. m. ob 14 uri iz postaje Grosuplje.

Grosuplje, 12. aprila 1921.

Zalujoči ostali.

Otroški voziček, damski gorski čevlji, obleke, častniški škornji in drugo napredaj. Blewelsova cesta 25/1. 2587

Strojnik, le provrstna samostojna, zanesljiva moč, zmogel tudi vsakih popravil, se sprejme pod ugodnimi pogoji za takojšnji nastop v parketni tovarni in pa ni žagi Ivan Šiška, Ljubljana, Metelkova ulica 4. 2598

Proda se lepa svilena narodna obleka.
Naslov pove upravništvo Slovenskega Naroda. 2583

Denar je dobro naložiti!
Proda se nova moderna enonadstropna hiša z ograjenim vrtom v Rožni dolini. Kupi se lahko, da se plača le polovico. Ozira se le na resne kupce. Poizve se: Mala čolnarska ulica šte. 3.

Pozor, trgovci s klobuki!
Vskovrstne klobuke od 160 K naprej imam v veliki zalogi; tudi lepe velourne klobuke. Franjo Cerar, tovarnar v Štoba, pošta Demžale. Tovarna je oddaljena 7 minut od postaje Domžale. Cene primerno nizke, postržba točna.

Čebulno seme
originalne italijanske vrste, gente Mamouth, jaune geant — Rocca, rouge geant Rocca Brunn, se dobe pri Sever & Komp., Ljubljana, Wolfova ulica št. 12.

Prodajalica
starejša, spretna, dobro izvežbana v manufakturni stroki, in učenka
poštenih staršev, s primerno šolsko izobrazbo, se sprejmeta pri Vinko Šket, trgovina z manufakturnim blagom v J. Bistrici, Julijska Benčija.

Kupijo se
stara, tudi popravljena dvo-kolesa, otroški vozički, šivalni pisalnici in razni stroji. F. Batjel, Ljubljana, Stari trg št. 28.

Kupim hišo,
s 5 sobami in kuhinjo ter z vrtom na periferiji. Takojšnje ponudbe z natančno navedbo cene in lege hiše naprošam pod »Periferija 2581« na upravništvo Slovenskega Naroda.

Bukova drva,
50-60 vagonov, na bližnji postaji Ljubljane se ceno prodajo. Ponudbe pod »Drva 2589« na upravo Slov. Nar.

Ludovik Ševar,
vd. za Rakeko izvršuje točno in najhitreje vse v to stroko spadajoče posle, tudi ocarinjenje. 2535

Prave tržaške bičevnike
(kopriča) in razne biče priporoča tvrdka **Osvald Dobeic,** Ljubljana, Sv. Jakoba trg št. 9.

Sukanec
šmarnate vezalke za čevlje, kvačkanec, dišeče milo, glavnički za česanje otroške sesalke, žice in vilice iz aluminija po najnižjih cenah pri tvrdki **Osvald Dobeic,** Ljubljana, Sv. Jakoba trg št. 9.

Trstije za strope izdeluje in prodaja
na debelo in drobno m. po K 4-20 pri večjih naročilih znaten popust. Steiner Anton, Ljubljana, Jeranova ul. 13. Trnovo. 26

Zastopstvo zavarovalne družbe
ali kaj podobnega se prevzame v Celju; ugodno mesto, lepa pisarna na razpolago. Natančneje v upravništvu Slov. Naroda. 2595

Sprejme se prodajalka popolnoma izučena v papirni stroki. Oferte je poslati na pošto predal Ljubljana 109. 2560

Soliden bančni uradnik išče eno do dve opremljeni sobi s souporabo kuhinje. Cena postranska stvar. Cenjene ponudbe na uprav. Slov. Naroda pod »Simplon 2557«.

Okolu 30.000 komadov petletnih smrekovih mladik Verkljan, posestnik v Kezjem. 2569

Sprejme se boljši gospod na hrano in stanovanje. Vila Spreitzer, Vojska ulica. 2579

Enonadstropna hiša z vrtom v Ljubljani se proda. Naslov pove upravništvo Slovenskega Naroda. 2597

Proda se harmonika na 2 tona, dobro ohranjena. Cena 600 kron. Škofic, Korošdovska ulica 6/II. desno. 2596

Sivilja sprejme pošteno in pridno učenka za takojšnji nastop, za perilo in obleke. Naslov pove uprav. Slov. Naroda. 2594

Škole za trgovino iščem v najem. Cenje. Ponudbe upravi lista pod »Trgovski listal 2593«.

Parketni mojster, popolnoma samostojna moč, se sprejme. Ponudbe z izpričevali naj se pošljejo na F. Heinarbar, lesna industrija, Škofja Loka. 2590

Frizerka popolno vješto može mjesto odmah ili po dogovoru nastupiti. Plača do 800 K i cela obskrba, stan. Robert Basariček, Bjelovar. 2592

Lesnega skladiščnika in podkevskega kovača, samo prvovrstne moči za samostojna dela sprejme tvrdka V. F. Heinarbar, Kočevje, kamor naj se vpošljejo tudi ponudbe z izpričevali. 2591

Slamniki od 60 K naprej oporavila kar najceneje pri Izvi Šiler, Ljubljana, Kongresni trg 6. 1752

Instruktor za 6. in 7. gimn. raz. se išče za graščino na delu čez poletje, ev. takoj. Ponudbe pod 1875 2665* na upravo Slov. Nar.

Moško kolo, jako trpežno, še dobro ohranjeno, se proda za ceno K 2000.— Ogle-da se od pol 1. do 2. pop. Krakovska ulica 23. 2558

Hiša v Mariboru
2 minuti od kolodvora, z velikim dvoriščem in vrtom, pripravna za vsako podjetje se proda. Informacije daje Jug. Maribor, Aleksandrova cesta 71. 1768

Izvanredno visoko nagrado dobi,
kdo mi preskrbi stanovanje z najmanj 2 sobama, kuhinjo in pritliklnami. Ponudbe pod »Stranka brez otrok 2514« na upravo »lov Naroda. 2514

Notarski kandidat sprejme pri notarju dr. Karlu Schmidinger v Ljubljani. Pogoji po dogovoru. 259

Električna centrala
mesta S. mboru potrebuje takoj 50 komadov 9 metrov dolgih mehkih lesenih stebrov, ki morajo imeti na gornjem kraju najmanj 15 cm debeline morajo biti ravni, zdravi in suhi, ne grčavi. Samo biago ki se more takoj predat železnici na odpremo, pride v obzir. Ponudbe na adresu: Električna centrala grada Sombora. 2568

Avto delavnica
Franc Puh, Ljubljana, Karlovska c. 10
Izdelujejo se vsa posamezna dela za avtomobile, popravljajo se tudi stroji vseh vrst. Prevzamem vsa železo-trugarska dela točno in najceneje. 2215

Mehanična vrvarna, terinica, predilnica Anton Šinkovec, Kranj-Grosuplje sprejme za tvornico Grosuplje

Samostojno pisarniško moč
Pismene ponudbe z navedbo referenc. Začetniki izključeni. 2520

Korespondentko,
popolnoma večjo slovenščine, hrvaščine in nemščine, perfektno stenografino in strojepisno, potrebuje tvorniško podjetje v Mariboru. — Nastop čimarej. — Pismene ponudbe na upravo Sl. Nar. pod: »Tovarniška uradnica/2508.«

Nogavice
z znakom »ključ« in brez nje pri Tvornici čarapa, Sarajevo Samo na veliko! Cenik zastoj. Par nogavic znamke »ključ« traja kakor 4 pare drugih.

SOL.
Lepe, bele, točene, drobne solilijanske soli vsako množino se dobi pri Leopold Grünfeld, Ljubljana Prisojna ulica 1. 2458

Hiša
s pohištvom, all stanovanje s pohištvom, majhen kladvir in moška bela obleka, nova, se proda. Naslov pove upravništvo Slovenskega Naroda. 2578

„Poper in paprika.“
Cena 6 kron, po pošti 60 v več. Dobi se v vseh knjigarnah. 2584

Trgovski učenec
se takoj sprejme pri tvrdki K. Werli, trgovina s specerijo z železino v Cerknici. 2556

Pianino,
popolnoma nov, krasen glas, ceno napredaj. Vprašati: Miklošičeva c. št. 4. gostilna Štefan. 2552

Dama,
večja finega damskega dela, kakor najmodernejših ženskih oblek, išče posla pri ugledni družini. Dnevni zaslužek od 50 kron. Cenjene ponudbe na upravo Slovenskega Naroda pod štif: »B. 33 2684.« 2584

Nadim brezobvezno

Ciril - Metodove vžigalice

»DRAVA« - VŽIGALICE
družbe sv. Cirila in Metoda.
Zaloga pri Iv. Pardonu v Ljubljani.

Te vžigalice so v prid družbi sv. Cirila in Metoda v LJUBLJANI.

Pri posameznih zabojih škatlicja K 1-06 od skladišča Ljubljana. Engrosisti imajo primeren popust.

J. Perdan, Ljubljana.

G. F. Jurásek
uglaševalec glasovirlov in trgovec z glasbili
Ljubljana, Wolfova ul. 12

Abbazia

Rendez-vous du monde chic internationale.

Casino des Etrangers.

D. M. C.

Specijalna trgovina

D. M. C. Art.

na veliko preporuča svoj veliki izbor. — Narudžbe obavljaju se brzo i točno.

Ferdo Schwarz
Zagreb
Trenkova ul. 20.

D. M. C.

Vabilo
na
11. redni občni zbor

Nakupovalne zadrage za konzume in produktivne zadrage in zavode r. z. z. o. z. v Ljubljani ki se bo vršil v nedeljo, dne 17. aprila 1921 ob 11 uri dopoldne v prostorih Nakupovalne zadrage na Aleksandrovi cesti št. 3.

DNEVNI RED:

1. Poročilo načelstva.
2. Predložitev letnega računa in bilance.
3. Poročilo nadzorstva in podelitev absolutorija načelstvu.
4. Sprememba pravil.
5. Volitev načelstva in nadzorstva.
6. Slučajnosti.

V Ljubljani, dne 9. aprila 1921.
Anton Kristan s. r. Filip Urahtak s. r.

Staubene potrebščine:

Portlandcement, zidno in strešno opeko, cementne strešnice, cementno-azbestni škrlji (eternt), cementne cevi, dre-nažne cevi, apno, Watproof (cerezit), asfalt, izolirne plošče, lesni cement, pristno strešno lepenko št. 80, 100 in 120, strešni lak, katran, karbolinej, gips i. t. d. dobavlja Ljubljanska komercijalna družba Ljubljana, Blewelsova cesta 18. Telefon št. 408.

40%

Za pomladno in poletno sezono

novodošli elegantni vzorci angleškega sukna, angleški lister za dame in gospode.

➔ **Zahtevajte vzorce!** ➔

Za gospode in dečke vsakovrstne obleke lastnega izdelka po najnovejših krojih.

40% Prva kranjska razpošiljalna 40%

manufakture, mode in konfekcije

Schwab & Bizjak

Ljubljana

Dvorni trg 3. Pod Narodno kavarno.

40%

Prostovoljna dražba knjig

bo v torek 19. t. m. na Sv. Jakoba nabrežju št. 29 v trgovini. Prodajale se bodo raznovrstne stare knjige za šolo, čitalnice i. t. d. 2586

Mlin v pogonu

na Plitvici blizu Varaždina se takoj proda s 4 pari kamenov, 3 ploščati 1 tresalo (Beutel), vse zidano v popolnem redu nov hlev, kolnica, 2 sobi za stanovanje, kuhinja, jedilna shramba in mlinarska soba, z 11 orali zemlje in 1 oral šume, vse v enem komadu z mlinom. Resni reflektanti naj se obrnejo pismeno ali osebno na Josip Novaka, trgovca Varaždin, Gajeva ulica 7.

Modni salon Stuchly - Maške

Ljubljana

Zidovska ulica šte. 3. Dvorski trg šte. 1.

Priporoča največjo izbero spomladanskih klobukov čepic in slamnikov.

Popravila se točno izvršujejo.

Žalni klobuki v zalogi.

Potrebno in koristno je

da brez odloga potrdite sprejem denarja, ki Vam prihaja iz Amerike po našem posredovanju potom kr. pošto-čekovnega urada. Pazite, da boste naznanili pošiljateljju natančni znesek, ki ste ga sprejeli, in dan, ko Vam je bil izplačan. Radi mnogih pritožb ameriških rojakov o nesprejemu denarja v stari domovini in vsled nepotrebnega preiskovanja pri nas ter po pošlah Vas to prošimo. Enake pritožbe so se po strogi preiskavi dosedaj izkazale skoraj v vsakem slučaju kot neopravičene. Večkrat se dobe ljudje, ki posebno sorodnikom radi prikrivajo sprejem poslanega denarja, češ, bo raje še poslal, ker bo mislil, da smo v potrebi. V resnici pa dosežejo nasprotno. Ko se po oficijelni preiskavi pošiljatelj prepriča, da je bil denar pravilno izplačan, izgubi spoštovanje in zaupanje ter mnogokrat dolgo traja, predno se odloči poslati zupet kakl denar. Konečno se obramoče že na one rojake in rojakinje, ki vsled malomarnega poslovanja nekaterih posredovalcev čakajo po več mesec-ec na poslani denar, da priporočajo svojim sorodnikom v Ameriki pošiljati denar potom naše banke. Točna postržba — to je vedno bilo in bo ostalo naše geslo.

FRANK SAKSER STATE BANK

82 Cortlandt Street New York, N. Y.